

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorile nefernice nu se pri-
mesec. Manuscrisurile nu se re-
trimit.

Biroul de afaceri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Eudolf Mosse, Haasenstein & Vogler
(Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois
Herndl, M. Dukes, A. Oppel, J. Dan-
enberg; în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Dausbe; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o serie
garmondă pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învoială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMERŪ DE DUMINECĂ)

„Gazeta” iese în fie-care zi
Abonamente pentru Austr.-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se prenumeră la toate ofi-
ciile postale din țară și din
afară și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiune, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 46.—Anul VII.

Brașov, Duminecă 26 Februarie (10 Martie)

1889.

Brașov, 25 Februarie v.

Amă dîșu în numărul nostru
dela 22 Ianuarie, că isvorul asu-
pririi noastre și a vrajbei dintre
noi și conlocitorii noștri unguri
este nedreptatea ce se face limbei
noștre românești, și că din încăl-
carea dreptului nostru de limbă
se nască toate celelalte încălcări.

Amă mai dîșu că dreptul de
limbă este temeiul tuturor drep-
turilor unui popor, este temeiul
libertății lui.

Cumcă așa este și nu altfelu
ni-o dovedescă chiar contrarii noș-
tri naționali, cari acum de un
șir de săptămâni strigă necon-
tenit în gura mare prin dietă și
afară de dietă prin adunările lor,
că libertatea nației ungurești este
amenințată, pentru că în legea
militară se prescrie ca esamenele
de oficer să se facă în limba
nemțescă și nu în limba ungu-
rescă.

Ei vedă într'acesta o amenin-
țare a libertății și a drepturilor
lor naționale cu toate că și până
acuma limba oficială a armatei
comune a fost cea nemțescă și
cu toate că în armata teritorială
a honveților este de multă in-
trodusă limba maghiară ca limbă
de serviciu.

Dér, dîce opoziția ungurescă,
nu mai merge ca tinerimea noastră
inteligentă să fiă silită a învăța
nemțesc pentru ca să pôtă do-
bîndi gradul de oficer în ar-
mată; aceasta amenință cultura și
libertatea nației noastre.

Ungurii se gândesc așader la
viitor și pentru a și-l asigura
pe acesta vor să și asigure drep-
tul de limbă și în armată.

Apoi decă nația ungurescă se
gîndesce așa de mult la viito-
rul ei, noi Români să nu ne
gîndim de loc la viitorul nostru?

Ôre nația românească să fiă
numai o adunătură de sclavi, cari
n'au avut nică un trecut și

prin urmare nu pot să aibă nică
viitor?

Românii, cari în veacurile tre-
cute au apêrat cu brațul lor
tare și cu peptul lor de aramă
pămîntul acesta strămoșesc în
potriva tuturor năvălitorilor
barbari; Românii cari în toate rês-
boiele pentru apêrarea monarhiei
au fost între cei mai viteji; Ro-
mânii cari au adus servicii atât
de însemnate țerii și tronului;
Românii, cari sunt cei mai nu-
mêroși după Unguri în Ardel
Bănat și Țera ungurescă avînd
majoritatea absolută în douăzeci
de comitate: acești Români să
n'aibă nică un drept la un vii-
tor vrednic de un popor vi-
têz, credincios și atât de nu-
mêros cum sunt ei?

Șoviniștii unguri susțin, că
noi cu toate astea n'avem viitor
în țările aceste, susțin morțișu,
că viitorul nostru amenință vii-
torul lor și de aceea ne spun,
că decă l'amă și pută avé, nu ne
iértă ei s'îl avem.

Și fiindcă —cum amă dîșu—
temeiul libertății și al viitorului
unui popor este dreptul lui de
limbă, contrarii noștri dela pu-
tere ne atacă mereu și mai întăiu
de toate acestu drept, ne prigo-
nescă limba și cultura românească
pe toate terenele și ne impun
limba și cultura maghiară. În
patima lor orbă ei mergă așa
de departe încât nu mai respec-
tăză nică chiar legile aduse de
dieta ungurescă, nică liberta-
tea individuală a cetățenului, de
care se bucură locuitorii unguri
în măsura cea mai mare.

Acum de curînd s'a întem-
plat un casu, care ne deslușesce
cum cugetă guvernul unguresc
despre limba și cultura noastră,
decă despre viitorul nației româ-
nescă.

Tinerii noștri români dela uni-
versitatea din Clușiu, după ce în
urma uneltirilor șoviniste li s'a
desființat societatea de lectură în

1884, au voită acum să și înființeze
o nouă societate. Ei au trimis
statutele lor ministrului spre apro-
bare și după ce i-au tot purtat
multă vreme cu vorba, ba că punc-
tul dela din statute mai trebuie
modificat, ba că și celălaltu, acum
în urmă primă încunoscîntărea,
că ministrul de instrucțiune în
unire cu cel de interne au hotărî-
rit, ca să nu le mai dea voiă de
a și înființa o societate de lectură
română, căci se află în Clușiu
destule societăți ungurești, să în-
tre studenții români în aceste ca
membri.

Și pe ce și întemeiază ministrii
ungurești această măsură despotică?
Nică pe legi, nică pe praxa ur-
mată până acuma nu și-o pot
întemeia, căci chiar după legile
vitrege ungurești noi avem drep-
tul a ne desvolta în limba noastră
maternă. Se întemeiază dér nu-
mai pe volnică, pe poruncă. Nu
vrea guvernul unguresc să existe
și o societate română de studenți
în Clușiu și de aceea nu se sfiesce
a lovi și în libertatea individuală
a tinerilor noștri universitari, în
puterea căreia ei au dreptul de
a se întruni, cum se întrunesc și
colegii lor unguri.

Rea, de totu rea părere au dér
cei dela putere despre dreptul
nostru de limbă, despre viitorul
nației noastre și decă ar fi să lă-
săm totu după pofta lor amă
peri cu dîle.

Dér viitorul unei nații nu
este o jucărie, care să mîrgă din
mână în mână până ce se strică,
ci acestu viitor atîrnă dela vo-
ința și dela puterea de viață a
poporului tocmai așa cum atîrnă
viitorul individului dela voința
și tîria lui. Străbunii noștri ro-
manî dîceau, că fiăcare își fău-
resce norocul său și de această
dicală trebuie să ne aducem me-
reu aminte în lupta cu contrarii
limbei și ai naționalității noastre.

Ei pot să ne dîcă cât vor
vrea, că noi aici ca Români n'a-

vemă viitor și că decă vrem
drept de limbă să mergem în
România, căci noi le vom rês-
punde hotărît: Apoi tocmai aici
pe pămîntul nostru strămoșesc
vrem să trăim și noi în liber-
tate, ca Români ce amă fostu,
suntem și vom rămăne, tocmai
aici vrem să ne bucurăm de
dreptul limbei noastre cum se bu-
cură și conlocitorii noștri unguri
de dreptul limbei lor!

Când e vorba de totu ce avem
mai scump ca popor românesc,
de dulcea noastră limbă românească
nu mai putem șovăi nică o cli-
pită, nu putem intra în nică o
tocmelă. Ce ar fi de noi și de
nația noastră decă amă lăsa să ne
amăgescă contrarii noștri, cari
ne cîntă mereu la urechiă, că
aici numai ca Unguri mai putem
avé viitor?

Acestor sirene șoviniștice tre-
buie să le rêspondem cum se cu-
vine, că toamai ei sunt cei cari
nu au viitor, decă voiesc să
și lă întemeieze pe ruinele dreptu-
rilor poporului nemaghiare,
decă numai cu forța și cu unel-
tiră viclene voiesc să și lă câștîge.

Dér contrarii noștri lucrăză cum
lucrăză pentru viitorul lor. Ce
facem însă noi pentru asigurarea
viitorului nostru? Oră credem că
se vor interesa alții de el, decă
noi nu vom fi harnici a ni lă croi?

Decă recunoscem, că isvorul
asupririi noastre de față sunt
incălcările dreptului nostru de limbă,
trebuie să recunoscem și datoria
ce-o avem de a apêra înainte de
tote, pretutinden și în toate împre-
jurările, dreptul limbei române ca
celu mai de căpeteniă drept, dela
care atîrnă totă libertatea și totu
viitorul nației noastre.

De aceea le dîcem fraților
noștri: Fiți tari la suflet și nu cre-
deți acelora, cari vă dîcă că n'a-
veți viitor și voiesc să vă facă
să părăsiți sfînta luptă pentru
dreptul limbei române; fiți tari

FOILETONULŪ „GAZ. TRANS.”

Gruia lui Novac.

(Baladă din Selagiu.)

Colo'n dealul de Feleac
Da sta Gruia supêrat,
Cu clopulu¹⁾ pe ochi lăsat.
Da Novac din graiu grăia:
— „Ce stai Gruie supêrat,
„Cu clopulu pe ochi lăsat,
„Da vremea ț-e de'nsurat,
„Oră ț-e doru de Țiligradu²⁾
Da Gruia din graiu grăia:
— „Nu mi-e vremea de'nsurat,
„Că și fetele mă bat,
„Ci mi-e doru de Țiligrad!“
Da Novac din graiu grăia:
— Lasă-te de vitejiă
Prinde-te de-agonisiă;
Da Gruia din graiu grăia:

¹⁾ Clopă=pălăria.

²⁾ Intrebând pe Nicolae Mocan, care mi-a comunicat balada, că ce oraș înțelege prin „Țiligradu”, mi-a răspuns, că acela în care ședea împêratul Turcilor.

— „Da la plugu cu cine-oiu merge?

Èr Novac îi rêspondea:

— „Cu Rusanda, sora-ta,

„Că scie boii mâna!“

— Da biciulu din ce l'oiu face?”

— „Din a soru-ti cosiță

„Impletită 'n șapte vițe

„De când a fostu copiliță!“

Da elu că la plugu mergea

Ș'apoi dete a brăzda

Da Turcii și-aci-lu căta

Atuncî Gruia-așa grăia:

— „Tu Rusandă, sora mea!

„Opresce boii să stea,

„Că vinu Turcii păgăni

„Și pe noi ne voru găsi!“

Dér atuncî Turcii veneau,

„Cătră Gruia-așa grăiau:

— „N'ai vêdut pe-aiu pe Gruia?”

Iară Gruia le dîcea:

— „Tocmai acum pe-aiu trecea!“

„Dîce-atuncî unul din ei,

„Dintre cei mai bêtănei:

— „Stați, Turciloru, nu grăbiți,

„Că cu Gruia băsădiți!“³⁾

³⁾ A băsădi = a vorbi.

Da atuncî Turcii grăiau:

— „Dalele puiu de Novac!

„Cum vréi, mórtea să și-o facu,

„Oră cu pușca împușca-te'omă

„Oră cu sabia tăia-te'omă?”

„Oră cu sulița 'npunge-te'omă?”

— „D'apoi faceți, cum veți vrea,

„Că pe mâna vi-i lumea,

„Da stați și mă așteptați,

„Să bagu mâna 'n buzunar,

„Să scotu pană, călămaru,

„Să'i scriu maichii o hârțiă

„Ca să scie-a mea perire!“

Bagă mâna 'n buzunar,

Da nu scôse călămaru,

Ci o sabiă-ascuțită

Și la vêră ca otrăvită,

Și-a tăiatu cum a pututu,

Turcii grămad'au cădutu.

Lăsă unul nevătêmatu,

Să ducă vestea la 'mpêratu,

Să scie ce s'a'ntemplat.

Da Gruia așa grăia:

— „Tu Rusandă sora mea,

„Trage boii afar' din breazdă,

„C'am arat și am sêmănatu

„Și s'a coptu și-am secerat!“

„Și acasă că mergea,

Tată-său îl întreba:

— „Da arat' ai Gruia-alu meu?”

— „Am arat și-am sêmănatu

„Și s'a coptu și-am secerat.“

„Dalele tată-alu meu

„La Țiligradu mă ducă eu.“

Da Novac îi grăia:

— „Tu acolo de te'i duce

„Ie-te sêmă!“ Gruia bine,

„Că Țiligradu-i încuiat

„Și de Turci încunjurat,

„Tu acolo de te'i duce

„În mijlocu orașului,

„În cornulu piațului,

„La birtu 'mpêratului,

„Nu bea vinulu cu dejea,

„Ci 'lă bea vinulu cu felea,

„Cum îl bea totă lumea,

„Că te-a prinde beția

„Și Turcii totu te-oră tăia,

„Și-apoi grijă, că vinu-i bun,

„Crășmărița-i de romănu,

⁴⁾ A lua sêmă = a îngriji.

și nu șovăiți, căci pe celălalt ce nu se va părăsi pe sine însuși, nici Dumneșeu nu lă va părăsi!

Revista politică.

Din năuntru. De când cu demonstrația din săptămâna trecută, nu s'au mai întâmplat altele. La demonstrația din urmă, precum spun foile ungurești, studenții colectaseră optu florinți, cu cari au cumpărat tobe și trîmbețe de copii, fluere, scărțăitoare și alte instrumente de felul acesta. Astfel pregătiți, studenții au făcut un tărăboiu asurzitor înaintea locuințelor deputaților Münnich, Busbach și Matlekovits, cari au susținut legea militară. Când se mergă demonstrația la ministrul Csaky, ca să-l „onoreze” și pe el cu o astfel de musică, o cetă de polițiști îi luă pe studenți la gónă și fugiră „voinicșii” de credea că prafu se facu. Etă cum scrie „Pester Lloyd” despre fuga studenților unguri: „Tinerii ómenî parú a avé picióre sănătoșe, căci poliția numai pe patru inși i-a prinsu, cari vorú fi pedepsiți după lege.” De altă parte, tinerimea ungurască din Aiud i-a adresatú și ea lui Kossuth o telegramă, în care-i ăice „Betrânule sfinte” și rógă pe Dmneșeu să-i binecuvinte „sfântul lui capu”. Etă un sfântu ungurescu, care la 1848 își afla plăcere în a vërșă sânge românescú!

Dieta ungurască urmész și acum cu desbateră legii militare și e tocmai la §§ 24 și 25, cei cari dispunú, ca voluntarii pe unú anú să servescă și alú doilea anú, decă nu depunú la sfârșitul celui dintéiu esamenul de oficerú, și ca esamenul acesta să-l facă în limba germană. Desbaterile suntú infocate larmă și strigăte destule, învinuiri și de o parte și de alta. Ministrului-președinte Tisza i-s'a strigatú de unú deputatú din opoziția, că tată-séu (alú lui Tisza) a ruinatú unú comitatú, ér elú (Tisza) vrea să ruineze țera întregă. Desbaterile vorú mai dura încă multú timpú, póte că și în Aprilie, deórece Marța trecută mai erau notați să vorbescă șese-deci de deputați.

Adunări pretinse populare s'au mai ținutú pe ici-colea în țera ungurască și au protestatú în contra legii militare. Comuna orășenescă Pojunú, sub presiunea teroristilor unguri, a hotărítú, să remonstreze și ea cătră dietă în contra § 14 din legea militară. În generalú însé se observă o slăbire a mișcării în contra legii; s'a saturatú, cum se vede, și poporul ungurescu de atáta ațítare. Cu tóte astea, primirea §§ 24 și 25 din lege, ceea ce de sigurú se va întâmpla, deși cu unele mici modificări, va mai pricinui demonstrații prin Budapesta, și póte și prin alte locuri unde suntú studenți unguresci. Dér tóte vorú fi zădarnice, căci rămâne sigurú unú lucru:

studenții unguri vorú trebui să învețe nemșesce, altfelú le va merge réu în armată ca voluntari, avéndú a servi doi ani în locú de unul. Limba ungurască nu mai e prin armare de folosú, decátú numai pentru cei cari se facú slúșbași unguresci.

Totú ca o demonstrația în contra armatei și a celorú din Viena se potú privi pregătirile ce le facú studenții unguri pentru a serba de astă-datá mai sgomotosú ziua de 15 Martie n. în amintirea revoluției din 1848. Rectorul universității din Budapesta le-au și spusú studenților, că numai așa îi lasă să serbeze în localitățile universității și ale societății de lectură, decă nu vorú face demonstrația politică. decă nu se vorú duce înaintea nici unui clubú politicú, decă nu va conlucra nici unú deputatú dietalú. Numai în acestú casú dá și stégulú universitarú. Asemenea se va serba acéstă și în Aradú, unde va fi invitatú unú profesorú universitarú să țină vorbirea festivă. Vorú fi deci la 15 Martie nou éraš adunări și convoiuri pe strade. Marile pregătiri ce le facú cu multú sgomotú tinerii unguri pentru serbarea aniversării zilei de 15 Martie 1848, ne face să punemú întrebarea de ce pe Români noștri autoritățile unguresci îi tîrescu cu gendarmii în temnițe, decú facú și ei pentru ziua lorú de 3/15 Maiu, ce facú Ungurii pentru ziua lorú de 15 Martie?

Din afară. După o domniă de 21 de ani, Regele Milanú alú Serbiei a abdicatú la tronú. Acesta e cea mai însemnată întâmplare a dîlii. Posițiunea Regelui Milanú a începutú a se sguidi din timpulú nenorocitului réșboiu alú Serbiei cu Bulgaria, în care Sêrbii au fostú bătúți. Apoi pretinia prea mare a Regelui cu Ungurii și cu cei din Viena, și înstrăinarea lui de Rusia se pare, că au produsú nemulțumire între Sêrbi, cari s'au récitú totú mai multú de Regele lorú. Divorțul (despărțirea) lui de Regina Natalia, pe care a opritú și de a mai intra în Serbia, a slăbitú în cele din urmă cu totulú legătura între capulú statului și între poporú, care ținea foarte multú la Regina. În timpulú din urmă s'a vestitú de mai multe-ori, că s'au descoperitú comploturi, urzite iu contra Regelui chiar de partida dela putere, de radicali. Intru câtú aceste vești erau adevérate, nu putemú sci, dér ele arată, că în timpulú din urmă posiția Regelui era de nesuferitú și că se putea întâmpla să fiă detronatú. Acesta stare de lucruri l'a făcutú să părăsescă tronulú, pe care a statú ca Rege șapte ani, și să lase a'i urma ca Rege fiulú său Alexandru, care fiindú minorenú va sta sub conducerea regenților Risticí, generalú Proticí și generalú Belimarkovicí. Regele Milanú a depusú juráméntú ca su-

pusú alú fiului său, alú Regelui Alexandru.

Acéstă schimbare pe tronulú Sêrbiei, fiindú consideratá ca o isbéndá a politicei rusesci, nu va rămâné fără urmări asupra Bulgariei, unde abdicarea Regelui Milan a făcutú o impresiune neplăcută asupra partidei dela putere. Zankoviștii din contrá se bucurá și sperá, că influința Rusiei în peninsula balcanică va cresce éraš.

Se vorbesce, că guvernulú din Viena va revoca pe trimisulú austriacú din Belgradú, de Hengelmüller, fiind-că n'ar fi sciutú să întâmpine intrigile rusesci. Opoziția rusofilă din Bulgaria, spre a sădi nențelegeri între Austro-Ungaria și Rusia, răspândesce sgomotulú, că trupele austriace înaintéz spre Novi-Bazar.

În totú casulú, întâmplările din Serbia potú avé urmări seriose, decă și politica din afară a Serbiei va lua o schimbare în favórea Rusiei.

Limba românescă.

Sub acestú titlu „Unú munteanú românú din Bucovina” publică o corespondență în „Revista Politică” din Suceava, în care ăice între altele:

Góna ce s'a pornitú asupra limbei române e în adevérú strășnică, și noi Români bucovineni (ca și cei ardeleni) avemú sfânta datoría de a ne folosi de tóte armele legale, ca să ne apêramú *uniculú tesaurú, ce ni-a mai rămasú în nefericita noastră patriá (adecá limba românescă)*. De altfelú noi trebuie să scimú, că prigonirea asta nu e unica în felulú său. Limba Românilorú bucovineni a fostú batjocoritá într'unú modú și mai crâncenú pe timpulú, când Bucovina a fostú alipitá de Galiția. Suntú încă unii bêtânî, cari povestescú, că pe timpulú directorului Theil dela școla capitală normală din Suceava, școlarilorú moldoveni le era foarte aspru opritú de a vorbi între dênșii moldovenesce (adecá românesc). Și decá totuși se întâmpla că vr'unú școlarú moldovanú (adecá românú) vorbia în limba sa, atunci i-se atêrna de gátú unú măgarú tăiatú din cartonú, pe care trebuia să-l póte în decursulú întregi săptămânî până Sâmbătá. În ziua acéstă se cheamau apoi școlarii din tóte clasele la unú locú, și toți aveau privilegiul de a stupa (a scuipa) asupra „pécatoșilorú” moldoveni cu măgarii la gátú. Etă! *Limba românescă*, despre care scria renumitul etnografú și geografú W. Hoffmann încă între anii 1832—1839, că „e atátú de armonioasă și bogată, încat cu deosebire s'ar potrivii pentru poporulú celú mai luminatú de pe páméntú, etă acea biată limbă stupitá (scuipată) de „Culturträgerii” poloni și 'n ce locú? chiar în reședința de o-

dinióră a eroului moldovanú Stefanú celú Mare!

Timpurile acelea triste au trecutú. Astădi legile fundamentale de statú despre dreptulú de a se folosi fie-care poporú austriacú în tóte afacerile sale de limba sa propriă ne scutescú de stupirile trecute, dér nu și de apucăturile ascunse și réutációse. Decí precum amú ăistú, datoría noastră sfântă este a ne apêra, a lumina poporulú românú și alú duce în astá privință până la atáta, încatú elú singurú să se póta apêra contra curselorú ce i-se întindú. Învețatorii, și mai cu sémá preoții români suntú cu deosebire chieamați de a se pune în serviciulú acestei cauze sfinte. Dér póte ni s'ar obiecata, pe ce basă să întreprindá preoții acestú lucru? Pe basa existenții lorú proprie, căci perđendú odatá poporulú, suntú perduți și ei. Desnaționalizarea satelorú românesci din Bucovina este după unú profesorú dela universitatea din Cernăuți fără precedentú în istoria lumii, ea s'a făcutú adecá atátú de repede, încat n'au pãrechia la nici unú poporú de pe páméntú. Avemú esemple că comune întregi s'au rutenisatú în decursulú unei vieți de omú. Lucrulú acesta se esplică ușorú. Românulú posedă unú deosebitú talentú pentru de ași însuși limbí străine, și ne aducemú bine aminte de descrierea României făcutá de unú Neamțú care ăice că 'n cutare hotelú din România a aflatú bății români, cari de căți ani erau, atátea limbí vorbiau. Decá mai adaogemú acuma pe lângá acestú talentú de limbí proverbiala ospitalitate și bunătate de inimă a Românului, atunci se ne mai mirámú că la noi se întâmplá minuní de desnaționalizare ca nicăiri aiurea?.. Onóre celorú ce facú și facú anume fapte naționale, căci astădi idea națională preocupá întréga omenime, ea stă de-asupra tuturorú ideilorú, ea are să reguleze încă pe unú timpú ore-care starea lucrurilor pe páméntú.

Și ca să revenimú la mijlócele, ce ar fi de întrebuintatú spre luminarea poporului nostru în privința limbei sale, noi credemú, că preoții noștri trebuie să se apuce seriosú de lucru. Ca laicú am avutú ocaziune a ceti și noi sf. scriptură, și scimú că limbile suntú o minune dumneșescă întâmplatá la turnulú Babilonului. Scimú mai departe, că limbile de focú pogorite asupra Apostolorú li-au datú acestora darulú de a lăți evangelia la tóte popórele. Scimú că într'o carte religioasă-morală, care-am invêtatú în gimnasiu, se află și acestea: „Crestinulú e datorú a iubi națiunea sa ca pe familia sa, ca pe sine însuși, pentru că este unú mădularú alú corpului naționalú. Crestinulú e datorú a conlucra la desvoltarea și înflorirea națiunii sale, că din fructele cele spirituale și materiale, ce se vorú înmulți pe poporulú națiunii, se va îndulci și elú, ca

„Pivnița e răcoroasă,
„Crășmărița e frumósă”!
Elú dac' acolo mergea,
Da din graiu așa-i grăia:
— „Crășmăriță, draga mea,
„Adă-mí o bute de vinú,
„Că-ți dau unú galbenú deplinú”!
Crășmărița îi da vinú
Și totú mereu îi da să bea,
Déră baní nu vrea să-i dea,
Că nu bea vinu, cum se bea,
Cu cupa și cu felea,
Cum ilú bea tótá lumea,
Ci turna 'n elú cu dejea
Și hăția⁹⁾ dejea de tórtá
Și-o résturna tótá-odatá.
Nu mânca nici cum se mánca
Ci tăia pita peste latá
Și-o 'mbuca tótá odatá,
Doispredece funți de carne
Erau puținú la mánca.
Da Gruia din graiu grăia:
— „Crășmăriță draga mea
„Fatá ești, nevastă ești”?
Crășmărița îi grăia:

⁹⁾ A hății — a prinde, a apuca, a inhăți.

— „Nici isú fatá, nici nevastă,
Ci-sú o flóre de pe mare,
„Mulți voinici bagú în prinsóre”.
Da Gruia din graiu grăia:
— „Flóre, Flóre de pe mare!
„Iubi-m'ășu cu tine, Flóre,
„Nu m'ășu teme de prinsóre”!
Da crășmărița ce gândia:
Cisme roșii încálța,
Póle albe sufulca,
Și la 'mpêratú alerga.
Impêratu câtú o vedea,
O Dómne bine-i pãrea
Și cătră ea așa grăia:
— „Crășmăriță, draga mea,
„Adusu-mí-ai baní de datú,
„Orí vinulú și-s'a ciuntatú¹⁰⁾?
— „O 'nălțate împêrate!
„Nici și-am adusú baní de datú,
„Nici vinulú mi-s'a ciuntatú,
„Că la crășmă, la birtulú têu,
„Nu sciu ce-a datú Dumneșeu,
Că de-aser' din scăpátatú⁷⁾

⁶⁾ S'a ciuntatú = s'a gátatú, s'a sfêrșitú, a trecutú

⁷⁾ Scăpátatú = apusú, din scăpátatú = după apusú.

„Greu unú saláu⁸⁾ m'á picatú
„Că nou buțș am deșertatú,
„Nici unú grițarú⁹⁾ nu mi-a datú,
„Și încă totú mai cerea
„Și cerea totú, ca să bea,
„Da baní nu voia să-mí dea.
Da 'mpêratu-ășa grăia:
— „Crășmăriță, draga mea!
„Spune-mí tu fáptura sa”.
— „O 'nălțate împêrate!
„Ca nu-i mare la fápturá
„Da-i făcutú spre béutura,
„Nu bea vinulú cum se bea
„Cu cupa și cu felea,
„Cum ilú bea tótá lumea,
„Ci-lú bea vinulú cu dejea,
„Și hăția dejea de tórtá,
„Și-lú réstórná totú odatá;
„Apoi de trei palmí în frunte,
„Megis¹⁰⁾ nu vorbesce multe.
„Da fața obrazului
„Ca și spuna laptelui,
„Și se uitá p sub gene

⁸⁾ Saláu = óspe.

⁹⁾ Grițarú = cruceriu, banú.

¹⁰⁾ Magis = totuși.

„Că și Măria ta te-ai teme,
„Are mustății ca de racú
„Și le 'nodá după capú,
„Face blonciuri¹¹⁾ ca pumnulú,
„Că și-e gróză de dênșulú,
„D'apoi încă ochii lui
„Ca și doué mure cópte,
„Care-sú cópte la rēcóre,
„De nu le ajunge sóre”.
Impêratu-ășa grăia:
— „Crășmăriță, draga mea!
„Da du-te tu cătră casá,
„Și îi mai deșartá șese,
„Da nu cere nici o graiță,¹²⁾
„Dá'í vinú câtú a putea bea,
„Da de baní nu te'ngrijea,
„Da nici de vinú nu cerca,
„Că de-a trece, ț'oiu mai da.
„Dá'í din vinú de noué ani,
„C'a bea și s'a îmbéta
„Și s'a duce în mă-sá¹³⁾.

¹¹⁾ Nodulú ce-lú făcea legândú mustețele, înodánJu-le după capú.

¹²⁾ graiță = cruceriu, banú.

¹³⁾ În locú de „țera sa” mi-a ăisú: „Și s'aduce în mă-sá”.

ună fiu alii ei. Creștinul e dator a cruța și a păstra datinele și deprinderile părintești ale națiunii sale, cari și de creștinătate nu s'au stricat, ci s'au consfințit. Creștinul e dator a iubi, a cultiva și a se folosi de limba națiunii sale în folosul culturii și a desvoltării proprii. Creștinul e dator a lua parte la sorțea națiunii sale și a sprijini institutele sale spre binele ei. Am cetit ărași în „Fôia Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina“, anul 1865 pag. 241, porunca sfântului apostol Paul pentru întrebuintarea limbei naționale în biserică, în școală, în afacerile administrative și judecătorești și în toate trebuintele vieții, și după toate acestea suntem adencu convinși, că grea răspundere are să dea preotul acela, care nici față cu simptomele curente actuale contra limbei române nu și va ridica glasul său, ca să spuie poporului pericolul, ce-l amenință, și să-l facă să-și iubească limba sa ca familia sa, ca pe sine însuși. La lucru deci preoților români!

SCRILE PILEI.

Emigrare din Ungaria. Emigrarea din Ungaria de sus la America nu se conțenește, dice „Pester Lloyd“. Gendarmeria a primit ordin să impedece la stațiunile mai mari ale căii ferate Cașovia-Oderberg pe emigranți d'a pleca și să-i predea ofițierilor solgăbirăesci. Cu toate astea, mulți isbutesc să trecă granița. Pricina emigrării este sărăcia și miseria cea mare. Mulți sunt arestați, mai ales femei, care spun că voiesc să meargă la bărbaii lor în America, unde aceștia câștigă destul ca să trăiescă. Femeile au copii, cele mai multe încă la sîn. Te cuprinde mila vădend mulțime de copii de 6 până la 10 ani că stau gata să emigreze. Părinții lor emigrați în America li-au trimis bani și bilete de drum ca să meargă și ei acolo. Sărmanii copii plâng amar și se rogă să-i lase să-și continue călătoria, dăr autoritățile îi opresc, le iau banii și biletele de drum și arestații sunt trimiși sub escortă în localitățile unde locuiesc. Mulți emigranți caută să scape de ochii gendarmeriei, călătorind pe jos până la graniță, trecend prin ținutul Măgura și prin comitatul Arva în Polonia și de aci în Silesia. Cei mai mulți emigranți sunt din Zips, Sáros, Zemplin și Borșod. — Mai bine ar căuta stăpânirea să facă bieților omeni cu puțință a trăi aici, ușurându-le miseria. Cu gendarm și cu prigonitor nu se impedează emigrarea.

Tot tricolorul român-ardelean dă supra. Un comitet ales de studenții din Budapesta a primit otertul unei firme din Budapesta ca să le furnizeze

calpacuri (pălării ungueresci), ce au să servescă ca semn distinctiv pentru studenți. Pe calpacul studenților universitari e un șinor în colorile singuraticelor facultăți (roșu-galben-vênă) și cafeniu. Pe căptușela cea roșă de mătase stau cuvintele: „Libertate, Egalitate, Frățietate.“ Calpacurile de postav sunt de toate ăilele, cele de catifea neagră pentru sărbători. — Eă tricolorul românesc-ardelenesc purtat de Unguri! Asta-i o bună lecție pentru Români păcătoși, cari nu și-ar purta tricolorul lor, roșu-galben-vênă.

Concertul D. Popovic, dat pentru scop filantropic, a adus un venit curat de 100 fl 10 cr. Acești bani s'au adaus la fondul pentru scolarii bolnavi dela școlile medii gr. or. române de aicea.

Pentru posesorii de rentă de hârtie. Ministeriul ungueresc de finanțe a publicat următorea încunoscintare: De repețe ori s'a observat, că unii posesori de rentă ungueresc de hârtie 5% nebagend din destul sēmă asupra părții din dărept a hârtiei, care e provădută cu ape și formeză o parte constitutivă esențială a acestor obligațiuni, o tăie și ceru apoi să li-se preschimbe obligațiunile, devenite astfel nepracticabile în circulațiune, cu altele bune. Deorece cu părțile din dărept ale obligațiunilor din vorbă se pôte face abuz în paguba erariului, se declară prin această, că obligațiunile rentei ungueresc de hârtie 5%, care n'au partea din dărept, nu se pôte preschimba cu altele noue și că cererile referitoare la acesta se vor respinge de ministeru. Posesorii de obligațiuni se fac deci atenți, în interesul lor propriu, ca pentru a nu face obligațiunile nepracticabile în circulațiune, să păstreze nevătămă partea lor dindărept, respective a nu o despărți de partea dinainte.

Concertul de plugari. În Belințiu corul plugarilor români nou constituit a dat în 19 Februarie v. un concert în sala ospătăriei celei mari cu următorul program: I. Czegka: „Gemut'am“, cor bărbătesc. G. Dima: „Sus opină“, cor bărbătesc. G. Ventura: „Hora Sinai“, cor mixt. V. Păcățianu: „Amorul Româncei“, poezie declamată de juna Elena Cosariu. I. Vidu: „Șeștorea“, solo executată de coristele june. „Rethraut“, cor bărbătesc. „Jidovul Codru Hezzeg“, predat în un act de coristul Dim. Hațeg. „Dobrogeana“, cor mixt. G. Porumbescu: „Marșul Cântăreților“, cor bărbătesc. Toțe piesele s'au executat sub conducerea bravelui diriginte de cor: Ioan Stoiacă-

nesou din Silha. După esecutarea pieselor a urmat dăntarea. Venitul este destinat pe sēma fondului corului vocal. Ofertele benevole se primesc cu mulțămintă și se vor cuita pe cale dia-ristică.

Societatea pentru cult. și lit. rom. în Bucovina. Aș Sămbătă în 25 Februarie (8 Martie) a. c. ține Domnul profesor Ión I. Bumbac prelegerea sa despre „Frumos și frumșe și despre gradele și puterea lor fermecătore.“ Prelegerea se ține în Cernăuți în localitățile „Societății pentru cultura și lit. română în Bucovina,“ strada Transilvaniei Nr. 7.

Condamnat. Joi s'a pertractat înaintea curții cu jurați din Clușiu procesul de pressă intentat de Bartha Miklos, redactorul lui „Ellenzek“, contra lui Korbuly Jozsef, redactorul lui „Erdelyi Hirado“ pentru calumnia și vătămăre de onore. Korbuly Jozsef a fost condamnat la 6 luni închisore de stat, 50 fl. pedepsă în bani și plata cheltuelilor de judecată. Condamnatul a insinuat recurs de nulitate.

Oprire de cărți. Fiind că au apărut o mulțime de scrieri despre mórtea prințului Rudolf, autoritatea polițienescă de pressă din Viena a încunoscintat asociațiunea librarilor de acolo, că oprirea de cărți în Austria se va esecuta de aci înainte mai strict și ori ce abateri va fi urmărită cu totă asprimea legii.

Furt. Din Țera Oltului ni-se scrie cu datul 26 Faur 1889. „Er n'opte, nise făcători de rele spărgend ușa prăvăliei lui George Poparad din V. Recea, județul Făgărașului, pe când acesta dimpreună cu soția lui nu se aflau acasă, au intrat înăuntru și au furat mai multă marfă. Hoții sunt descoperiți. Așteptăm ca să fiă dați pe mâna justiției. Rezultatul ilu voi face cunoscut.“

Armata română.

Repartiția contingentului armatei române pe 1889.

După tabloul de repartiția contingentului 1889 pe corpuri și județe, publicate de ministeriul de răboiu, numărul tinerilor din toate județele României pentru armata permanentă este de 14,000, ăra acela al tinerilor admiși și înscriși pe tabelele de recrutare este de 26,479.

Contingentul celor 14,000 de tineri pentru armata permanentă se împarte astfel:

Infanteria	3,909
Cavaleria	847
Artileria	2,013

Flotila Galați	400
Dorobanți cu reserva cadrelor	4,884
Călărași cu reserva cadrelor	978
Batalioanele mixte	625
Batalioanele de căi ferate	154
Batalioanele de pontonieri	190
Total	14,000

Adăugend acum la aceste 14,000 de tineri și numărul dorobanților și alți călărașilor cu schimbul, și anume:

Dorobanți	10,093
Călărași	2,386
Total	12,479

Avem numărul de 26,479 al tinerilor admiși și înscriși pe tabelele de recrutare pentru contingentul 1889.

Eă acum cum este împărțit pe corpurile de armată și pe județe contingentul 1889:

Corpul I de armată. (Divisiile 1 și 2): Județele: Mehedinți, Gorj, Dolj, Vâlcea, Romanați, Olt.

Numărul tinerilor ce dau aceste județe pentru armata permanentă

Numărul tinerilor admiși și înscriși pe tabelele de recrutare de unde rezultă, că dorobanții și călărașii cu schimbul sunt în număr de

Corpul II de armată. (Divis. 3 și 4): Județele: Argeș, Mușcel, Dâmbovița, Teleorman, Vlașca, Ilfov, capitala regatului.

Numărul tinerilor ce dau aceste județe pentru armata permanentă

Numărul tinerilor admiși și înscriși pe tabelele de recrutare

Prin urmare dorobanți și călărași cu schimbul

Corpul III de armată. (Divis. 5 și 6): Județele: Prahova, Buzău, Ialomița, R. Sărat, Brăila, Putna, Tecuciu, Covurlui.

Numărul tinerilor ce dau aceste județe pentru armata permanentă

Numărul tinerilor admiși și înscriși pe tabelele de recrutare

Prin urmare dorobanți și călărași cu schimbul

Corpul IV de armată. (Divis. 7 și 8): Județele: Tutova, Fălciu, Vaslui, Iași, Roman, Neamț, Bacău, Botoșani, Dorohoi, Suceava, orașul Iași.

Numărul tinerilor ce dau aceste județe pentru armata permanentă

Numărul tinerilor admiși și înscriși pe tabele de recrutare

Deci, numărul dorobanților și alți călărașilor cu schimbul este de

„Da rogu-te cu Dumneșu,
„Să nu'i spui, unde șed eu,
„Că ala de s'ambăta,
„Tot pe mine m'a'ntrebată“
Crăsmărița-acasă mergea
Și da vin, cât putea bea,
Da nu bea Gruia, cum se bea,
Cu cupa și cu felea,
Cum il bea totă lumea,
Ci el il bea cu dejea,
Și hăța dejea de toartă
Și lu răsturna totădată.
Prinde Gruia-a se'mbăta
Iară Turcii a'lu lega
Tot cu aș de mătăsă
Ca și piciorul de grósă
De trecea până la osă,
Și pe Gruia că'lu punea
Tot în fere
Până'n șele,
Tot în lanț
Până'n grumazi.
Da el numai se clătia,
Toțe ferele pocnia,
Pe Gruia decă'lu prindea,
Da l'impărat il ducea.

Impăratul că'lu vedea,
O Dómne bine'i părea:
— „Dalele pui de Novac
„De când tu te-ai apucat,
„De trei ori țera-ai prădat,
„De nimica n'ai lăsat;
„Spune Gruia adevărat
„Căți voinici tu ai tăiat?“
— „O'nălțate împărate!
„N'am călămar, carte albă
„La tine se sciu da sēmă!“
Da'impăratul ăra grăia:
— „Spune Gruia-adevărat,
„Căți voinici tu ai tăiat?“
— „O Dómne, Măria ta,
„Plăcutu-mi-a a'i tăia,
„Si'n Dunăre-a'i arunca.
„Care era mai cărunț,
„Cum mergea'n Dunăre-afund,
„Da care fu num'asa,
„Cum il mână Dunărea!“
Da'impăratul îi grăia:
„Da mēi Gruia fētul meu!“
„Io pe tin'te'oiu însura
„Da Vineri diminēta,
„Si ție'ți va fi nevastă

„Ir'muța goronului,
„Din fața pământului,
„Și vulturii nănașii
„Și corbii pețitorii
„Și ciorele nunele.“
Da Gruia din grai grăia:
+ „Feritu-m'a Dumneșu,
„Că n'am făcutu nici un rău.
Da pe Gruia că'lu ducea,
La castronul mării,
La roșteul temniții
Și pe Gruia că'lu punea
Cât un gros(14) cu fața'n jos.
Gruia un corb audia
Tot răcnind și croncănd;
Da Gruia din grai grăia:
— „Dalele mēi pui de corb!
„Io mē mir ce croncănesc
„Ori sângele meu il pândesc!
Da corbul din grai grăia:
— „Ferescă-mē Dumneșu
„Să nu beu sângele tēu,
„Că pe mine m'a mănătu,
„Gruia, tată-tēu Novacū,

„Ca să vedă de rëndul tēu
„Și m'a mănătu mamă-ta,
„Ca să'ți vedă viața ta.“
— „Dalele mēi pui de corb,
„Adă'mi călămar și pană
„Și-o lēcă(15) de carte albă,
„La tata se'șciu da sēmă!“
Corbu'n aripe bătea
„Și ntr'un boldu(16) se băga,
Călămar, carte-apuca
Și la Gruia le ducea,
Să scrie o cărticică,
Lui Novacū să o trimită.
Corbul în aripi bătea
Și la Novacū o ducea,
Colo'n delul de Feleacū,
La curțile lui Novacū,
Când corbu-acolo sosia,
Da Novacū atunci prânția.
Da corbul din grai grăia:
— „Lasă prânțul la focul
„Și cuțitul la dracul,
„Că pe Gruia l'or însura

15) o leacă = puțin; se mai folosește: un pic, un strop, o țiră.
16) prăvălie.

14) Ca un lemn.

La regimentele de dorobanți se voru forma câte două companii permanente în stațiunile de întregire; recruții voru trebui să servescă prezentu în aceste companii unu anu. Trupele de călărași se voru spori cu optu escadrone permanente. Divisia din Dobrogea se va forma din armata teritorială a celei provincii, constându din 2 regimente de dorobanți, 2 batalione permanente de vânători și 2 escadrone permanente de călărași.

Corespondența „Gaz. Trans.”

Clușiu, 2 Martie st. n.

Petrecere română în Clușiu. Unica mea patimă de care nu mă potu desbăra este danțulu; îmi place a danța, a conversa în dulcea mea limbă și a'mi petrece în societate română. Acastă patimă mă făcu la începutulu carnavalului să mă îndoescu în cavalerismulu tinerețulu român din Clușiu, vedendū că jumătate din carnavalul a trecutū și densulu totū nu se cugetă la dorința secului frumos; la întocmirea unei petreceri.

Chiar meditam asupra iluziunilor dulci, ce mi-le făcusem, când împărtitorulu de scrisori mă surprinse cu o invitare la o petrecere în pripă întocmită de junimea universitară din Clușiu. Surprinderea fū foarte plăcută cu atâtū mai tare, că abia de vre-o câteva zile primii scirea, că în acestū carnavalū nu se va ține concertulu românū obișnuitū; căci credū a'i fi cunoscutū publiculu cumcă încă înainte de a se forma societatea „Iulia” până în anulū acesta în totū carnavalul s'a datū în Clușiu concertulu obișnuitū alū tinereții române universitare în folosulu unei scōle române de fetițe ce are să se deschidă în Clușiu. Precum sunt informată, chiar și în anulū acesta s'au făcutū încercări pentru întocmirea acestui concertū, sēu a unui balū românū; dēr parte greutățile dīlnice, parte alte împrejurări au contribuit la amânarea balulu pe unū timpū mai bine venitū, căci „multe suntū necasurile dreptilor”. Inșă ca Romāni sē nu rămānă înderētulu altorū concetățeni, tinerețea română universitară, incurgiată de vredniciei și zeloșii sēi conducători, și-a ținutū de datorință morală ca pe câtū timpū mai există sufletū românescū să dea semnū de viață pe tōte tērēmurile și prin urmare și pe tērēmulu secialū. Decī intrunindu-se într'o ședință a aflatū de bine a improvisa o mică petrecere cu danțū, cu caracterū privatū și cu scopū filantropicū.

Petrecerea s'a ținutū în sala „Lumea nouă” (ujvilág) în 2 Martie st. n. De-orece și eu avui fericirea a'mi petrece în mijloculu unei societăți curatū române, fie'mi permisū a da unū scurtū raportū despre decursulu petrecerei: A

participatū, cu puțină excepțiune, tōtă inteligența română din Clușiu, ba și din jurū. Semnū viu pentru interesarea comună de totū ce e frumosū și socialū. Jocurile se începură cu „Ardeleana” după care urmă apoi: Valsū, Quadrill, „Romana” (forțe frumosū întocmită), Mazurca etc. până la mieđulu nopții, când apoi pe lângă duiōsele nōstre doine se ținură și toaste de d-nii: Iuliu Coroianū și Dr. Gregoriu Silași; ēr din partea junimei d-lū N. Bogdanū, stud. phil., ținū unū toastū frumosū și bine alcătuitū. După pausă se continuă de nou jocurile (precum auđii) până la 4 ore, cu celū mai mare focū. Nu voescū a enumera florile din cununa frumuscă a damelorū de față căci., ci mă mărginescū a dice, că petrecerea în genere și în specialū a fostū animată și forțe plăcută. Și prea credū că nu exagerezū când viu a exprima comitetulu arangiatorū mulțămită căldurosă. Merită laudă deplină și reuniunea femeilorū române din Clușiu, ce e pe cale d'a se înjheba completū, care prin seratele sale literare încă dă dovadă despre zelulū celū mare pentru cultivarea limbei nōstre românesci. Dorindu'i succesū strălucitū la scopulū ei sublimū, o salutū cu iubire. ēr societății arangiatōre îi dicū: „la revedere la maialū!”

C. L.

Ibănești, 28 Februarie 1889.

Locuitorii romāni din părțile aceste încă și ađi vorbescū totū despre mōrtea tristă și neașteptată a înălțimei sale prințulu Rudolfulū. Este și lucru firescū, ca noi, locuitorii din părțile Gurghiuului, să simțimū mai multū ca alți supuși ai înaltei case domnitoare pōrderea rēposatulu moștenitorū de tronū Rudolfulū, pe care adese-orī amū avutū norocirea a-lū vedē prin părțile nōstre, însoțitū și de alți membri ai casei domnitoare, ba astātōmnă îlū vedurāmū prin părțile nōstre însoțitū de prințulu de Wales, moștenitorulu de tronū alū Angliei etc.

Alteța Sa a lāsātū poporulu nostru multe amintiri plăcutel. De când începuse a veni la vânătoare prin părțile nōstre, începuse a vorbi și câte-o vorbă în limba românescă. Așa pe gonaci, carī toți era Romāni și alți cărorū numerū era în altă dī de câte 50 până la 80 de inși, de multe-orī îi întreba Alteța Sa în limba românescă: „Este ursū sēu porocū?” și le dicea: „Aveți grijă bine, să putemū împușca!” etc.

L'a iubitū poporulū nostru pe Alteța Sa Rudolfulū, pentru-că și Alteța Sa se arāta că iubescū pe poporulū nostru. Așa elū în mai multe rēnduri a poftitū să vedă jocuri românesci, cu care ocaziune Alteța Sa arāta multă simpatia mai cu sēmă față cu portulū țeranilorū nōstri, care portū până acum a rēmasū necorcitū. Țeranii nōstri umblă totū în

acelū portū românescū, pe care l'au purtatū și strămoșii lorū, Ciōrecii suntū strimți și creți, din lână albă de oiă, ēr femeile umblă cu cretință și pe capū cu unū feliu de năfrāmī albe, cărorā le dicū pe aici: *chipețele*. Dela mai mulți feciori Alteța Sa a cumparatū bātele cele împestrițate, șerpărele cele împodobite cu ținte și altele, plātindu-le bine, ēr dela fete a cumparatū mărgele, cătrințe, brăcine, ba și câteva cămāși cusute frumosū. Imprejurarea acēsta făcea pe femeile nōstre ca din anū în anū să se intrēcā mai multū cu cusăturile cele frumoșe ale hainelorū lorū.

Pe când Alteța Sa principele Rudolfulū petrecea dīna la vânătoare, pe atunci archiducesa Stefania făcea preumblari prin satele vecine și câte-odată pe josū, însoțită numai de o damă de onōre. Pe copii îi cinstea cu banī și cu altele, din care causă copiii alergau cu ghiotura după ea.

În tōmna trecută, când Alteța Sa a venitū însoțitū încă de vre-o alți 5 prinți, între carī era și prințulu de Wales alū Angliei, la cerere, tinerețea română din vre-o 12 comune s'a adunatū la olaltă pentru ca să le jōce românescū. Înălțilorū oșpeți le-a plăcutū multū jocurile tinereții nōstre, pe care 2 fotografi i-a fotografatū, din fiă-care comună în grupuri, totū câte unū feciorū și-o fată, ale cărorā portrete, precum am înțelesū, astāđi se află și în casa imperială din Londra.

În primă-vēra acēsta era plānuitū ca să se facă mai multe pregătiri și reparațiuni, de orece Alteța Sa se exprimase, că pe viitorū va petrece vēra mai multū timpū la Gurghiu. Mōrtea lui însē a curmatū tōte planurile aceste.

În urma ordinațiunei Esc. Sale Metropolitanulu din Sibiu, s'a făcutū în comuna nōstră și unū părăstasū pentru odihna sufletulu lui, s'au trasū clopotele și s'a celebratū sf. liturgiā cu ecteniile mortilorū în fiă-care dī, până la imormentare.

I. P.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciulū biuroului de coresp. din Pesta)

Belgradū, 9 Martie. Proclamațiunea regenții, care accentuează susținerea amicitiei în afară, ordinea în năuntru, a fostū primită pretutindenea cu entusiasmū. Cabinetulū hotărășce ađi terminulū pentru convocarea Scupcinei celei mari. Milanū se va stabili, probabilū, în Grațū.

EDUCAȚIUNE.

Ceva despre crescerea copiilorū și despre însușirile învățătorulu bunū.

I

Totū ce e viu în natură numai prin dezvoltare corēspunđtōre finței sale pōte

ajunge ținta, pentru care e menitū. Desvoltārei trebuie să-i fiā date condițiunile în care se pōte face. Lipsindu-i condițiunile desvoltārei, fința stagnēză or degenerēză și cu timpulū dispare.

Totū așa stă lucrulū și cu omulū, corōna tuturorū făpturilorū, decā-i lipsescū condițiunile desvoltārei. Desvoltārea fiecārei fințe trebuie să fie amēsurașă și corespondētōre naturēi sale. A plantelorū este numai vegetativă; a animalelorū necuvēntātōre este nu nu mai vegetativă, ci și sensitivă; a omulu nu pōte fi numai vegetativă ca a plantelorū, nicī numai vegetativă sensitivă ca a animalelorū, ci pe lângă aceste și sufletescă, adecă spirituală și morală.

Omū întregū este numai acela, care trāesce o viață socială și religiōsă tot-deodată. Elū atunci dā puternicū peptū în rēboiulū cu potrivnicii sēi, și însemnāndū loculū fiecāruia, merge cu past sigurū pe căile lui Dumneđeu și spre lumina cuvēntulu. Dēr pentru ca acēsta lumină, atātū de rară astāđi, să se pōtă răspāndi preste lume, trebuie ca ea să strălucēscă mai alesū în educațiune. Ea nu pōte ajunge la masele poporulu, decātū numai indusă fiindū în cele dintēiu mișcări sufletesci ale vieții și sub influința mamei. Da, căci acēsta este făclia cea sfântă, ce femeia sirguitōre a lui Virgiliu o aprinde nōptea pentru lucrū lângă lēgānulū copilulu ei.

Fiindū-că se ocupă atātū cu partea corporală, câtū și cu rea spirituală a omulu, de aceea educațiunea se împarte în: fizică sēu corporală și în spirituală.

Mulți stēlpi și multe mijlōce are societatea omenescă, dreptū condițiunile cele mai de căpetenie, fără de carī nicī unū poporū nu pōte înflori și nu se pōte înălța la cultură. Aceste mijlōce suntū scōlele, carī jōcā rolulū celū mai însemnatū în viața unui poporū, căci ele ilū facū omū nu numai trupesce, ci și sufletesc, adevēratū omū și fără de carī națiunile ar fi nisce corpuri fără viață.

Scōla este templulū, în care cundecemū manifestarea lui Dumneđeu întevōmenī. Scōla este aceea, care face trupulū sānētōș și robustū, spiritulū nobilū, vioiu și luminatū, inima sēmăntōră și plină de iubire, ēr sufletulū mare și generosū.

Educațiunea pōte fi publică și privată; se nasce însă întrebarea: care este mai bună, cea publică sēu cea privată?

Copilulu în scōla (cea publică) mai multe îi stau deschise spre a se perfecționa, căci vedendū diligența altorā se nasce în elū unū felū de rēvnă, carea îi imboldescū curagiulū spre imitarea conșoților sēi. Și astfelū prin rivalizare se nisuesce a se apropia de tōtă diligența de grādina sciințelorū, dēr iulū celū stēmpēratorū alū muselorū, să-sī indulcēscă frageda lui memoriā cu

„Vineri dī, diminēța!”
Da Novacu să gātă
În mănăstire se băgă,
Într'o mănăstire mare
Cu totū felulū de tipare
Și totū talerī își punea
Și la 'mpēratū se ducea.
Împēratulū că 'lū vedea
Da din graiu așa'i grāia:
— „Da tu cucū călugārescū
„Cu barba de pērū oiescū!
„Cum de tu ai cutezatū
„În Țiligradū de-ai intratū?
„Că Țiligradu-i încuiatū
„Și de Turci încunjuratū!”
Da Novacū din graiu grāia:
— „O nālțate împērate
„Că io pānt'acea-am¹⁷⁾ venitū,
„Că așa am auđitū,
„C'aveți unū robū de peritū.
„Da mie de mi-lū vei da,
„Totū talerī pe elū ț-i-oiu da,
„Da talerī de cei mēruntī,
„Numai să mērgă mai mulți!”

¹⁷⁾ pentru aceea.

Da 'mpēratu-așa dicea:
— „Tu, cucă călugārescă,
„Că ēla nu ț-i-l'ășū da
„Tōtă lumea de mi-ai da.
„Nu'mi trebe talerī mēruntī,
„Că și-ai mei imī parū prē mulți,
„C'ala-i Gruia lui Novacū
„De trei ori țera-a prādatū
„Și nimica n'a lāsātū!”
Da Novacū atunci grāia:
— „Inālțate împērate
„Lasă-mē să 'lū spovedescū,
„Sē nu mōră nesposeditū
„Ca și celū mai prāpāditū!”
Pe Novacū ilū lāsa,
Cinci sute strājī¹⁸⁾ pe elū țipa,
Pe Gruia încă p atātea.
Novacū la Gruia mergea,
Când da cu picioru 'n pōrtă,
Sbura câte-o pantă¹⁹⁾ tōtă,
Pune mână pe roșteiu,
Da așa ilū scutura,
Tōtă temnița crepa
Și din graiu așa grāia:

¹⁸⁾ vigilanți, păditori

¹⁹⁾ pantă = bucată de ferū.

— Da tu Gruia, fētulū meu!
„N'ascuțāși cuvēntulū meu,
„Da na paloșulū la tine
„Și bate tu marginile,
„Că bate-oiu eu mijlōcele,
„Că tu-ai picatū²⁰⁾ în sclābiā²¹⁾,
„Că ești māncatū de robia!
Pe unde Gruia mergea,
Așa Turcii josū pica
Cum pică tōmna frunđa,
Când o ajunge bruma,
Da pe unde Novacū mergea,
Așa Turcii josū pica
Cum pică vēra iērba,
Când o atingī cu cōsa;
Și-apoi venindū cătră casă
Întru o pădure dēsă
Vedū o dalbă de cātānă,
Ce horāia și chiuia
De de cāntecele lui
Pica frunđa codrulu.
Da Gruia din graiu grāia:
— „Da tu dalbă²¹⁾ de cātānă

²⁰⁾ ai cădūtū.

²¹⁾ sclābie=sclābiciune; sclab=slabū, debilū.
²²⁾ „Dalbū” se folosește în locū de „māndru” sēu „frumosū.”

„De unde vii, de unde ești,
„Ce horesci și chiuiesci?
„Că de glasulū gurei tale
„Da stă apa'n locū pe vale?”
Cātana din graiu grāia:
— „Feri te din calea mea,
„Că numa-o palmă ț-i-oiu da
„Da nu sciu, când te'i scula,
„Și numa-odată te-oiu lovi
Și nu sciu când te'i trezi!”
Atunci Gruia în locū stă
În locū stă și așteptă
Și frumosū ilū întrebă:
„Da tu dalbă de cātānă
„Spune'mi din ce viață ești?”
— „Lo'sū alū crāșmāriții,
„Alū Todorii din Țiligradū
„Din mijloculū orașulu,
„Din cornulū piațulu,
„Că totū spunea maica mea,
„Că cu Novacū trāia bine
„Și-atunci m'a avutū pe mine!”

Cehalulū românū, Septemvre 1889

Antoniu Bălbănu

*) „Gruia lui Novacū” are mai multe variante în diferitele părți locuite de Romāni așa am cetitū între baladele d-lui Marienescu și în diarele românesci. A. B.

sucul faptelor bune. Considerându-le acestea, trebuie să afirmăm, că educațiunea publică e mai favorită și conduce mai ușor și mai ușor la scop. Statorindu-și însuși principiul acesta, nu voesc să dică, că educațiunea privată nu ar fi bună; sunt destui, cari crescuiți acasă, au ajuns omenii foarte însemnați.

Educațiunea e foarte momentuoasă pentru viața și viitorul unui popor, și toate popoarele cele culte au prețuit-o mai pre sus de orice. Locul unde cu deosebire se deprinde educațiunea, fiindu-semă că majoritatea părinților nu pot da o educațiune convenită copiilor, neavându cultura trebuincioasă, este: școala. În școală învețe copilul a-și cunoaște datorile sale în toate relațiunile vieții; în școală i-se luminează înțelesul, i se deșteptă mintea și i se nobilizează inima, c'ună cuvânt, i-se formeză caracterul.

Fără-care om este primitor de educațiune; fiecare are dreptul la educațiune, cum are dreptul și la viață. Nimeni, nici ca individ, nici ca membru unui corp social nu-și poate îndeplini cum se cuvine datorile sale, decât nu-și va dobândi diverse cunoștințe. Fără educațiune și fără instrucțiune, omul este incapabil să înțeleagă destinațiunea sa și raportul, în care se află față de celelalte creaturi.

Socrate, fiind întrebat, că pentru ce nu primesc vre-o deregătorie de stat, răspunde: „Cea mai mare și mai grea împărțire și conlucrare la treburile statului stă în aceea, de a cultiva tinerimea și a crește statului omenii și conducătorii harnici.“ Instruirea era pentru el o chemare Dumneșcă și a ține prelegeri asupra educațiunii îi era cea mai sfântă datorie din toate și după părerea lui un bărbat cuminte nu ar trebui să se ocupe cu nimic altceva mai serios, ca cu educațiunea fiului său.

Să desfășurăm mai întâi deosebitele specii de educațiune. Incepem cu educațiunea fizică, ca una ce ni se impune în mod necesar și se ivesc îndată la începutul vieții noastre. Scopul ei este: de a face din copil om sănătos și robust și de a-l apăra totodată de tot ce l-ar pute slăbi ori sluti

Cu privire la educațiunea cea dintâi a copiilor sunt deosebite păreri. Unii susțin, că ea începe mai de timpuriu, alții că mai târziu. Etă ce ne spune Jean Paul: „Educațiunea copilului are să începă cu țipetul celui dintâi arfi lui“. Sunt alții, cari dică că atunci arfi mai târziu, deorece educațiunea se începe din momentul când s'a conceput copilul în pântecul mamei sale. Se dică mai departe și nu fără temei, că precum e mama copilului viitor — cel puțin în genere dă — întocmai așa are să fiă și copilul și mai târziu bărbatul.

Născuții sunt pururea icona părinților. Creerii, sângele și carnea copilului e împrumutată dela părinți. Deci fiindu părinții stricați, la trupul ori la suflet, ori la amândouă deodată, după legile naturii, toate aceste efecte trebuie să se transplante în fructul trupului lor. Aplicarea spre anumite vișuri precum: beția, răutate, caprițiu, arțag, desfrânare și supărare, cum se vedă la cei mai mulți băieți îndată încă din fașă, nu e altceva decât pornirile și defectele moștenite dela părinți.

Stându lucrul astfel, decât iubirea părinților, în timpul în care este femeia în stare binecuvântată, e credincioasă și intimă, atunci copilul lor va fi: vioiu, deschis și va lua ușor un caracter bun și tare. Decă mama a vorbit totu numai adevărul, nu se va fi lingușit față cu nimeni, va fi ocolit totu felul de ascunsuri și finețe de bună seamă și în aceasta se va oglinda de bună seamă și în inima curată a copilului său. Decă ea va fi purtătoare greutăților ei cu înlesnire, va fi avută o nisuală serioasă de-ași pregăti o viață plăcută și nepătată, atunci a-

ceasta se va arăta în umorul bun și cugetul curat al copilului.

Doctorul Roesch a observat în privința acăsta, că nici un vișu nu influențează așa de vătămător asupra descendenților, ca beția părinților. Copii unor asemenea nenorociți — dice susu amintitul doctor — sunt slabi și răutacioși, când de-o apatie absolută, când de-o simțibilitate excesivă. Nisec asemenea vișuri părintesci facă a degenera succesiunea familia și comuna; demoralizează și facă să dispară chiar popore întregi.

Educațiunea copilului în înțeles strict se începe numai în anul al II-lea și din început e negativă va se dică are numai de a împedea născerea scaderilor; și numai întru atât se dică pozitivă încâtu țintescă ca pe copil să-l aducă mereu la deprinderea binelui. În acăstă privință omul se se nevoiască a face ce a dăsu un Lacedemonian: „Eu vreau a deda copilul meu să se desfășoare de ceea ce este bun și să se scărbească de ce e rușinos.“

Decă copilul se află mai adeseori totu sub aceleași impresii și totu în aceleași ocupațiuni, spiritul lui nu numai se cultivă, dăr tot-odată se îndreptă și se consolidează în principiele, manifestațiunile, inclinațiunile și sântemintele sale, cari toate au o foarte mare influență asupra cugetării, ba chiar și asupra întregii vieți.

Niemeier dică, că a educa pe om va se dică a-lu deda să lucreze după principii bune.

Licurgu, legislatorul Lacedemonienilor voindu a arăta concetățenilor săi ce putere are educațiunea nu numai asupra omenilor ci și asupra animalelor a luat doi căței de unu soi, deodată fetați dela o cățea și pe unul l'a învățat a prinde iepuri. Er pe celalaltu nimic alta, decât a mânca și a zăce. A chemat odată pe toți cetățenii într'o sală mare, unde a lăsat să se pună un blid cu carne și să se slobodă un iepure, er după aceea a poruncit să se slobodă și cei doi căni în sală. Cănele de venat trecend pe lângă carne, a alergat după iepure, er celalaltu s'a așezat la blid nepăsându măcaru de artu fi fostu o mii de iepuri. Ce deosebire între doi căni de unu nemu și deodată fetați? Și acăsta nu vine decât din dedare și din deprindere.

Stându lucrul astfel de sine se înțelege că cu privire la om încă are valoare acăstu principiu și încă cu atât mai vartos pentru că tineretea — după cum dică înțeleptul Haller în „Albert“ alu său — ușor se lasă se încovoia încătră o îndreptă înțeleptă educațiune.

Amu vedutu dăr pe scurtu câtu înfluențează educațiunea fizică asupra ființelor viețuitoare deci se nu învățăm pe copii de micu la medicină, la iubire de dulceturi și la lăsa — ci la bărbăția, continență și la iubire de ostenelă.

Omul după natura lui cea spirituală și morală, stă mai pre susu de toate ființele din lume. Căci elu împreună în ființa sa și legă amândouă lumile. Despre acăsta ne vorbește și străbunul Ovidiu: „*Pronaque cum spectent animalia terram: os homini dedit, coelumque videre jussit, et erectos ad sidera tollere vultus.* (Pe când toate animalele celelalte amblă cu capul plecatu spre pământu, numai omului este datu să umble cu capul înălțatu și întorsu cu fața spre stele să privească ceriul.)

Prin urmare, precum ființa și natura omului este cu multu mai presusu de celelalte ființe din lume, întocmai trebuie să fiă și dezvoltarea ori cultura lui, acăcu numai fizică, ci și spirituală și morală.

Desvoltarea spirituală se cuprinde: în dezvoltarea tuturor puterilor minții, acăcu în câștigarea științelor sistematice și temeinice; er dezvoltarea morală se cuprinde în dezvoltarea tuturor puterilor morale ale omului, ce se face prin deșteptarea și nutirea tuturor sim-

țimentelor religioase, morale, naționale, umane, intelectuale, estetice ș. c. l.

Acăste două dezvoltări sunt strinsu legate una cu alta încâtu una fără cealaltă nu se poate închipui; căci decât s'ar despărți una de alta și s'ar da cuiva numai una din ele, atunci aceea nu numai că nu-i-ar folosi ci încă i-ar strica foarte multu și în locu să-lu ajute l'ar împedea în ajungerea scopului său ultim.

Deci cultura intelectuală acăcu științele: sunt rațele sôrelui idealu, suntă acea lampă magică, care ne luminează în calea vieții, ca să cunoșcem adevărul și să nu umblăm în întunerec; er cultura morală seu sântemintele morale suntă focul sôrelui idealu, care ne topescă și ne arde simțibilitatea inimii și pornirea spre rău și ne îndemnă la virtute.

Nu mai decât vomu avé înaintea ochilor necesitatea educațiunii pentru om, modul și mijlocele, prin cari se poate câștiga acea educațiune, vomu pute cunoaște câtu de frumoasă, dăr tot odată și câtu de grea este chiamarea învățătorului.

Puterile spirituale și morale suntă ascunse și închegate în sensualitatea trupului, precum este ascunsu focul în cremene; și precum focul din cremene se poate scoate numai prin lovirea acesteia c'ună obiectu vartos — cu amnar de oțel — întocmai așa și puterile spirituale și morale din copii se potu nasce și desvolta numai prin înriurina din afară și prin înboldirea din lăuntru corespunzătoare nu numai naturii acelor puteri dăr și naturii făcărui învățăcelu.

Scopul educațiunii intelectuale este de a aduce facultățile intelectuale în stare de a pute face diverse operațiuni cu siguranță și precisiune.

Acăcu însă, ce ridică pe om mai pre susu de toate celelalte creaturi, este fără îndoială: sântemintul moralu. În adevăr cunoștințele omenesci, cele mai întinse și mai dezvoltate nu ar fi decât o perfecțiune închipuită decât spiritul ar voi să opereze fără controlul rațiunii de unde rezultă necesitatea educațiunii morale. Virtutea este, care îl face pe om capabil de a-și împlini lesne datorile sale ce i-le impune poziția sa socială! Virtutea singură îl face să aspire la gloria adevărată și solidă. Ea singură-i poate inspira iubirea de patriă și neinteresarea, preferind acăcu binele publicu binelui privatu. Fiindu-că însă viața omului virtuosu nu este altceva, decât o luptă contra inimicului interioru alu binelui, de acăcu trebuie să-i opunem o forță superioară: Religiuinea.

„Să admitem că basă a educațiunii religioase și să fim siguri, că numai prin religiuinea se poate întări morală unui popor“, dică unu pedagogu renumit. Baza morală și a prosperității unui popor este educațiunea. Menirea ei este de a semăna în inima copilului bunătatea și iubirea, de a deștepta în consciința lui însuflețirea pentru totu ce este bun, adevăratu și frumosu, c'ună cuvânt, de a face din elu unu ostașu alu progresului. Educațiunea trebuie să fiă baza acelei morale, care luminează mintea, aprinde inimele pentru fapte mari, moderază pasiunile înlocuindu-le cu munca cu patriotismul, cu gustul studiului, alu artelor și industriilor.

Noi putem învăța și uita ușor multe lucruri; multe din cele învățate în școală s'au ștersu din memoria noastră însă, ceea ce nu se poate uita, ceea ce s'a întipărit cu litere neșterse în inima noastră este *cultul sântemintelor* cu cari ne amu deprinsu din copilărie. Decă ca să putem influența cu sporu asupra învățăcelor, întru învățarea și educarea lor, trebuie să studiamu mai întâi, prin ajutorul cunoștințelor: antropologice, fiziologice, psihologice și pedagogice, toate elementele seu însușirile învățăcelor. Cunoșcându-le acestea, trebuie să ne acomodăm înțelepțescă în propunerea științelor și educarea lor (învăț-

celor), căci numai astfelu le vomu câștiga: atragerea, iubirea și alipirea către noi; pentru-că numai atunci se voru simți atrași ca prin farmec către noi și gata de a asculta și de a primi cu sete toate învățăturile și de a urma cu scumpătate toate sfaturile cele bune ce li-le vomu da.

Să dezvoltăm deci în inima curată în sufletul ângărescu alu copiilor noștri, cultura ideilor mari și generose, sânta consciință a onestității, salutară plăcere a muncii și dulcea iubire a adevărului și frumosului și ele se voru încarna în ei, voru deveni a doua natură a lor, obiceiul întregii lor vieți.

Mijlocul de a regula toate relațiunile sociale, de a stabili pacea și buna înțelegere între omeni, de a asigura libertatea unui popor și bunăstarea societății este: de a lumina pe omeni prin răspândirea științelor, de a-i crește astfelu ca să devină activi, întreprinzători, stăpâni pe sôrtea lor și pe ei înșiși și de a ajuta, prin influența unei bune educațiunii, dezvoltarea sântemintelor de dreptate și iubire pentru semenii lor, de simpatie și de milă pentru totu ce viețuiesc și suferă, sânteminte cari suntă isvorul tuturor virtuților.

Acăsta e educațiunea cu urmările ei binefăcătoare.

Sentințe.

Religiunea și virtutea, știința și arta suntă cei patru factori, cari transformă o națiune.

I. M. Steiner.

*

Cultivați spiritul pentru că elu este chipul lui Dumnezeu. Dezvoltați adevărul, pentru-că elu este cugetul lui Dumnezeu.

Tegnér.

*

Înainte de toate trebuie să îndreptăm pe om în privința morală, pentru-că altfelu comite cu atât mai multe răutăți, cu câtu este spiritul lui mai ager.

Platen.

*

O cultură a inteligenței în toate direcțiunile — nu este de combatut, dăr ea nu trebuie să fiă scopul cel mai înalt și cel din urmă. În sfârșit toate se reduc la hârniciă în oficiu și la caracter în viață și numai la acestea.

Friedrich Wilhelm III, regele Prusiei.

*

Educațiunea morală a omului este de mare însemnătate, pentru că cu câtu îi cultivăm mai multu numai spiritul, însă ca să se știe ceva de virtute, onestitate și lege, cu atât mai curend degeneră elu într'o ființă dintre cele mai nedrepte și sêlbatică, tocmai fiindu că spiritul lui superioru îi dă în mâni mai multe arme de a strica altora.

Aristotele.

ECONOMIA

Pământul puhaie și aratul.

(Urmare din Nr. 40, alu „Gaz. Trans.“)

Rădăcinile unor plante, precum sunt: lăptăna (visdeiu), trifoiul, creșta cocoșului (sparceta), rapița, sfeclele și napii pentru vite ș. a. străbatu în subsol, aci mai multu, aci mai puțin. Din contră rădăcinile altor plante, precum rădăcinile bucatelor (cerealelor), ale grăului, secării, ovășului și ale orșului, precum și rădăcinile cartofilor (picioieru) se întind și se lătescu aproape numai în stratul arabilu puhaie și gunoitu. Cu câtu arăm așa-dără mai adăncu, acăcu câtu este pământul arabilu mai adăncu, cu atâtu mai adăncu străbat și rădăcinile plantelor amintite în urmă și cu atâtu mai multu potu răbda seceta fără ca din pricina ei să suferă vre-o pagubă.

Pământul începe a se usca dela suprafață; în jos pământul se uscă din ce în ce totuși mai încet și mai anevoiă. Celu dintăiu centimetru dela suprafață se uscă mai iute și mai ușor, alu doilea centimetru se uscă mai încet și mai târziu, alu treilea se uscă și mai încet, mai târziu și mai anevoiă ș. a. m. d. p. Din acestea putem înțelege, că, decât rădăcinile cele subțiri ale plantelor se află la o adâncime de 20 centimetri, plantele pot răbda seceta timpu cu multu mai îndelungat, decâtu atunci, când rădăcinile lor se lătesc și se întind la o adâncime numai de 10 centimetri. În casulu celu dintăiu plantele află în pământu timpu îndelungat umezela de lipsă, pe când în casulu alu doilea plantele încep a se veșteji, a se usca din lipsa de umezela.

Arătura adâncă apără plantele nu numai contra secetei, contra uscăciunii, ci și contra umezelii prea mare și stricăcioase, mai cu semă decât subsolul nu lasă apa să se strecore prin elu. Subsolutu pământurilor, care nu lasă apa să se strecore prin elu, este alcătuitu mai cu semă din lutu său este stăncosu. Pământulu lutosu în stare umeză are însușirea aceea, că lasă încă și mai anevoiă apa să pătrundă în elu. — Une-orî suntem siliți, ca să arăm pământurile lutoase, pe când subsolul este încă foarte umezdu; în starea aceasta elu se îndesă și se bătătoresce foarte tare prin pașii vitelor și prin plugu, și fiind-că gerulu pătrunde arare-orî până în subsol, acesta se îndesă și se bătătoresce așa de tare, de se face ca aria șurei. Din pricina acesta arătura puțin adâncă se umple în curându cu apă și se face ca cirulu și plantele au să sufere foarte multu.

Se înțelege de sine, că între asemenea împrejurări aceeași mulțime seu aceeași cantitate de apă umezesc o arătură de 20 centimetri de adâncă numai pe jumătate atât de tare, ca pe una de 10 centimetri de adâncă; seu, ceea ce este totu una, arătura adâncă într'unu pământu cu subsol, prin care apa nu se pôte strecura, răbdă timpu cu multu mai îndelungat vremuri ploioase, decâtu arătura mai puțin adâncă, fără ca plantele să sufere din pricina ploilor vre-o daună.

Plantele își primesc nutremântulu din aeru prin frunze și din pământu prin rădăcinile cele subțirele. Dacă ardem o plantă, rămâne cenușea. Colorea suriă a cenușei vine de acolo, că în cenușe se află părți micuțe de cărbune, ne-arse.

Dacă supunem cenușea unei călduri foarte mari, particulele de cărbune ard și rămâne numai o materie albă, care constă din mai multe feluri de săruri. Sărurile acestea sunt corpuri vortose, pe care nu le putem face să trecă în aeru și din pricina acesta planta nu le-a putut primi din aeru, ci din pământu. Și așa și este; sărurile, care se află în cenușea plantei, le găsim în toate pământurile roditoare, și firesc și în petrele, din care s'a născut pământulu.

Scim de mai înainte, că petrele se mărunțesc, se macină sub înriuirea aerului și se facu pământu; materiile nutritore pentru plante, ce se nascu prin macinarea petrelor, se disolvă, se topesc și în starea acesta pot servi ca nutrementu pentru plante. Dacă arăm adâncu, punem mai multe părți de pământu în atingere cu aerulu și astfel în pământu se nascu mai multe materii disolvate, seu, ceea-ce este totu una în pământu se nasce mai multu nutrementu pentru plante.

Din pricina acesta conține (cuprinde) pământulu cu o arătură de 20 centimetri de adâncă mai multe materii nutritore pentru plante, decâtu mai multu nutrementu, decâtu unu pământu cu o arătură numai de 15 seu chiar de 10 centimetri de adâncă. Cu câtu se află însă în pământu mai multe materii nutritore, mai multu nutrementu pentru plante, cu atât este pământulu mai roditoru. De aceea vedem, că bucatele

(cerealele) reușesc cu multu mai bine și dau o recoltă cu multu mai mare într'o arătură adâncă, decâtu în pământurile cu arătură mai puțin adâncă.

Folosele cele mari, ce le avem și ce ni-le dă (oferă) arătura adâncă prin aceea, că scutesc plantele contra secetei, uscăciunii și contra umezelii prea mari și prin aceea că în arătura adâncă se află mai multe materii nutritore pentru plante, trebuie să îndemne pe fiesce-care plugaru cu minte și cu pricepere, ca să are pământurile sale câtu se pôte de adâncu.

Unele pământuri au subsol, pe care ilu putem scote în măsură mai mare la suprafață și ilu putem amesteca cu pătura de pământ arabilu, fără ca din pricina acesta să avem vre-o daună. Astfel de soiuri de pământu este marga și loesulu; în pământurile despre care este vorba se află multu varu și pe lângă acesta și toate celelalte materii nutritore pentru plante în stare disolvată seu topită și în măsură destulu de mare și până la o adâncime însemnată. Loesulu este unu felu de pământu lutosu-vărosu seu vărosu-lutosu foarte bun și mărunt, care s'a așezat pe timpul celui din urmă potopu generalu, ca nomolu foarte finu, în șesurile cele mari seu prin văile unor riuri adese-orî până la o adâncime foarte însemnată. Imprejurării acesteia au de a mulțami multe ținuturi, că pământurile sunt atât de roditoare. Loesulu și marga bună le putem scote îndată și în măsură mai mare la suprafață și le putem amesteca cu pământulu arabilu, fiind-că în ele se află multe materii nutritore pentru plante în stare disolvată. Recolta din pricina acesta n'o să fie mai rea, ci din contră va fi mai bună, fiind-că amândouă aceste soiuri de pământu gunoiesc așa-ducându pătura arabilă.

Dacă însă subsolul este alcătuitu din pământu crudu neroditoru, să fim cu mare băgare de semă și cu luare aminte și să nu adâncim arătura dintr'odată, ci numai încetulu cu încetulu, în fiesce-care anu câte puțin și în restu timpu de mai mulți ani. Dacă amestecăm dintr'odată cu pătura arabilă prea multu pământu neroditoru, o să avem recoltă slăbuță; rădăcinile cele subțirele ale plantelor nu pot primi destulu nutrementu până cându se întind în stralul de pământu amestecat cu brășuleți din subsol în care se află foarte puține materii nutritore pentru plante în stare topită. Primindu însă o parte din rădăcinile plantelor nutrementu puțin, plantele nu pot cresce cum se cade și e lucru firescu, că și recolta trebuie să fiă mai slăbuță

Subsolulu trebuie să-lu spargem, să-lu arăm totdeuna toamna, pentru-ca pământulu crudu neroditoru să rămână preste iarnă în nemijlocită atingere cu aerulu atmosfericu și pentru-ca gerulu să-lu măruntă și să frăgeze. În primăvera următoare amestecăm subsolulu cu pătura arabilă; acesta o facem așa, că grăpăm mai întâiu, apoi arăm mai înafară și grăpăm din nou.

Pentru-ca subsolulu crudu și neroditoru să se macine mai repede și materiile din elu să se disolve (topescă) mai bine, începem a face arătură adâncă pe locurile acelea, care în anul următoru rămân în ogoru, seu pe care punem plante de sapă, fiind-că acestea în vera următoare le lucrăm mai de multe-orî.

La ori și ce întâmplare este de lipsă, ca locurile acestea să le gunoim mai bine, decum le gunoim de obicei. Gunoirea se pôte face seu numai cu gunoiu de grajd, seu cu gunoiu de rând (de grajd) și cu mustu de gunoiu seu și cu balebă. Ca să nu lipsim celelalte locuri de gunoiu, ar fi pôte mai bine, ca să gunoim cu gunoiu măiestritu (artificialu) cumpăratu, și mai cu semă cu astfelu de gunoiu, despre care scim, că îngrășe și numai elu singuru de sine pământurile, ér de altă parte disolvă (topescă) materiile nutri-

toare pentru plante din subsolul amestecat cu pătura arabilă. Astfelu de gunoieri sunt: varulu ars, chilisalpetrul și guano pernanu.

Pe pământurile serece în varu, decâtu au poziție oblu, este mai potrivit, ca îndată după arătura adâncă se aducem vre-o 160—200 măji de varu pe hectaru; varulu ilu așezăm în grămeți și acestea le acoperim cu puțin pământu, ér după ce s'a prefăcutu varulu în prafu mărunt, ilu tindem, ilu împrăștiem pe pământu. În anul următoru grăpăm pământulu, ilu arăm mai înafară și ilu grăpăm din nou. Dacă gunoim locul bine cu gunoiu de grajd și îi mai dăm vre-o 4—8 măji de fosfat de guano seu de suprafosfat amestecat cu puțin chilisalpetru, chiar și decâtu facem dintr'odată o arătură adâncă mai însemnată, împrejurarea acesta nu este stricăcioasă și păgubitoare pentru recolta primă, ér pentru recoltele următoare va ave o înriuire de totu binefacătoare.

Unii dintre cetitorii nostri voru da pôte din capu când voru ceti, că le dăm sfatul, ca să are câtu se pôte de adâncu, și voru dice: acestea toate pot fi adevărate, dér acela, care voiesc să are mai adâncu, trebuie să gunoiasc mai bine, și ca să pôte face acesta are lipsă de mai multu gunoiu, decum are.

Cuvintele acestea sunt la loc și este adevăratu, că pământulu aratu mai înafară și gunoim bine aduce recolta mai bogată, decâtu pământulu aratu adâncu și réu gunoim; dér pentru acesta să nu perdem din vedere împrejurarea, că pământurile arate adâncu, în totă regula, lucră și gunoim cum se cade aduc recolta cu multu mai bogată, decâtu cele arate mai înafară, ne dau și nutreți și paie, decâtu materialu de gunoiu mai multu și prin acesta ne aduc în stare, ca să le putem gunoi mai tare. Numai la începutu, când adâncim arătura, este de lipsă ca să cumpărăm gunoiu, decâtu e ca recolta în anii cei dintăiu să nu se micșoreze. Prin arătura adâncă însă ne îmbunătățim pământurile în modu statornic și cheltuelile, ce le vom ave la începutu cu cumpărarea gunoiului de lipsă, sunt unu capitalu (nisce capete), care mărește în modu însemnatu prețulu pământulu, și care de bună semă își aduce dobânzile sale.

HIGIENĂ.

Îngrijirea copiilor de țită.

Copilulu trebuie ținutu în cea mai deplină curățenie; elu trebuie ștersu ori de câte ori e nevoie cu unu burete muiat în apă calduță.

La alăptare, să schimbă copilulu dela o țită la alta, ca nu dela una să sugă pre multu, ér la cealaltă să rămă laptele; acesta e vătămătoru și pentru mamă și pentru copil. Țitele trebuie ținute foarte curate și gurguile (sfecurile) să fie spalate și sterse. E foarte bine ca gurguele să fiă spalate cu puținu rumu; și de va crepa pelița după cum se întâmplă adeseori, să le ungi cu stearină și să le stergi ér curat înainte de alăptare. E sănătosu atâtu pentru copil, câtu și pentru mamă, ca alăptarea să se facă cu regulă, de trei ori seu patru ori pe zi și odată pe nopte, pentru ca stomaculu copilului să pôte mistui bine în acestu timp.

Copilulu nu plânge numai când îi trebuie țită; mama trebuie să cerceteze: pôte că e ud, seu nu stă bine, seu se strânge o pândătură grămadă sub el; și, de este sătul, uscat și bine pus, nu te îngrij de plânsulu seu, fiind-că copilulu prin acesta își arată puterile sale. O mamă, care observă bine, distinge foarte curându când plânge copilulu fără nici o pricină, de ciudă, de fôme, seu de durere; în acestu din urmă casu copilulu trage piciorle spre pântec, unde simte durere; atunci mamă trebuie să-i dea ajutoru: să-lu facă să înghiță dou

său trei linguri de ceai de chimionu, să învlescă pântecul și piciorle cu pândături încălțite, să-lu ungi în jurul bucrului cu câte-va picături de untu de chimion și copilulu se va liniști.

În lunile cele dintăiu copilulu are mare trebuință de liniste și de somn, de aceea trebuie îngrijit, trebuie culcatu când pe o parte când pe alta și câte-odată dreptu, trebuie ferit de prea mare lumină până se va deprinde încet cu încetulu cu ea, trebuie păzitu de sgotu, seu de strigate mari, ca să nu se deștepte cu spaimă din somn. Și mama are nevoie de multă pază mai alesu două luni de țile, dela facere și până ce ajunge cu totul în stare normală să se păzescă de lucruri cari sunt vătămătoare atâtu pentru ea, câtu și pentru copil; mama nu trebuie să mănânce nimic de acele mâncări, care desvöltă prea multe gazuri în stomach, nici murături, săratu, seu mâncări grele de mistuit, cum sunt mâncările prea grase, alaturile etc., și băturile spirituose sunt vătămătoare, însă la masă mama pôte să bea unu paharu de bere seu de vinu bunu natural; mama trebuie să se ferescă de emoțiuni mari, însă de se va întâmpla una ca acesta (o prea mare bucurie, spaimă seu supărare) atunci mama nu trebuie să dea țită copilului, până ce nu va fi liniștită, să bea unu paharu de apă cu dulceta de smeură, să șpele peptulu cu apă calduță, să frece bine țitele, să stôrca din ele laptele pe câtu se va pôte și numai apoi să alăpteze copilulu.

Trebuie să feresc pe copil atâtu de răcelă, câtu și de prea mare căldură; de aceea să nu fie învelit prea călduros, să ai grije ca piciorle să fie totu-deuna calduțe și de voru fi reci, să i-le învlesc cu o pândătură încălțită; și capulu trebuie păzitu să nu răcescă, fiind-că môlele capului sunt foarte gingașe; numai după ce capulu va fi acoperit peste totu cu pâr, se va deprinde încetulu cu încetulu a se purta desvilit; la schimbarea pelincelor (cârpelor), precum și ori când se va deștepta din somn, trebuie observat, fiind-că copii micșoră așudă foarte multu, încatu cămășuța se află cu totul udă, apoi trebuie ștersu bine peste totu corpulu cu o bucată de flanelă și schimbată cu o cămășă încălțită; așa și când se va pune copilulu în baie, să nu fie asudat, nici corpulu prea caldu, luat chiar din așternutu; de aceea este bine să pui pe copil desfășat pe patu, acoperit ușor și să-lu lași să se misce și să se întindă după placu, căci acesta ajută foarte multu la desvoltagea lui; nici cu stomaculu încărcat nu trebuie dusu copilulu în baie.

Câtu trăesc bătorii și nebătorii.

„Asociațiunea medicală britanică“ însărcinase de mai multu timpu o comisiune, ca să cerceteze câtu trăesc omenii cei cari béu cumpătat ori peste măsură băturii spirituose și câtu trăesc, cari nu béu de locu. Comisiunea a cercetat în această privință 4234 casuri de morțe și étă ce dice că a aflatu:

1) Cei cari nu béu de locu trăesc 51 de ani și ceva. 2) Cei cari béu cumpătat trăesc 63 de de ani și ceva. 3) Cei cari béu mai multu de câtu cumpătat trăesc 59 de ani și ceva. 4) Cei cari béu fără să se stăpânescă trăesc 57 de ani și ceva. 5) Cei cu adevăratu bețivi trăesc 53 de ani și ceva.

Așadără după cum a aflatu comisia, mai puțin aru trăi cei cari nu gustă de locu băturii spirituose, cei cari béu cumpătat aru trăi mai multu, ér bețivii și cei cari béu fără cumpătu aru trăi aproape totu așa de puțin ca cei cari nu béu de locu. Se înțelege, că s'a lutu aci numărulu mijlociu de ani.

În contra acestei statistice însă vinu societățile de asigurare en-

gleze și spun după datele ce le au ele, care sunt adevărate, că dintre beătorii poturi murii 97% (97 din 100), pe când dintre nebeătorii numai 71% (71 dintr'o sută). Totu așa spun și societățile de ajuto- rare, dintre care unele primesc ca membri numai pe cei cari béu cumpetată, ér altee numai pe cei cari nu béu de locu, fiindcă dintre cei dintéiu moru numai 21 din 1000 ér dintre cei de-alu doilea numai 13 din 1000

Statisticile prusiane arată că între bolnavi cei mai mulți suntú cei cari béu beături spirituóse, totú așa între cei bolnavi de tifusú suntú mai mulți beătorii de spirituóse. La totá întémpierea e bine sé se stápanescá omulú dela beutură decá vrea sé tráescá multú și sé fiá sănátosú, orí sé bea de totú puținú și cu cumpétú. Cei cari din nenorocire nu se potú stápani de locú, apoi sé bea mai bine câte puținú vinú, în locú de spurcatulú de rachiú, care omóră pe omú cu díle.

Din traista cu minciunile.

Nicú prin gândú nu mi-a trecutú.

Unú Țiganú se duse la popa sé se spovedescá. Sfinția sa începú sé-lú întrebe, decá a făcutú cutare și cutare pécátú, cioroiulú dracului însé Ținea una:

„Nu, cinstite părinte, nicú prin gândú nu mi-a trecutú!“

„Furat'ai vre-odată, Țigane?“

— Nu, cinstite părinte, nicú prin gândú nu mi-a trecutú!

„Vorbit'ai de réu pe cine-va?“

— Nu, cinstite părinte, nicú prin gândú nu mi-a trecutú!

„Măncat'ai cu dulce în vre-o dí de postú?“

— Nu, cinstite părinte, nicú prin gândú nu mi-a trecutú!

Și totú așa mai departe, până când în sférșitú, vedéndú Sfinția sa, cá cióra de Țiganú nu vrea sé spuná nimicú, conteni cu întrebările, și-i díse:

„Cum vedú eu, tu ești sfântú, méi Țigane!“

— Sfântú Țeu, cinstite părinte!

Vedéndú popa, cum stau lucrurile și vindú sé-lú vindece pe Țiganú de sfin- teniá eși în ușa bisericeii și strigá cátrá crásnicú:

„Méi, Gheorghe, adá de grabá unú pironú sé-lú batemú pe Țiganú în pãrete, cá-i sfântú!“

Da cioroiulú:

Mai lasá pirónele sé se hodinescá, cinstite părinte, cá póte totú oiú fi fá- cutú și eu vre-o greșalá. Martorú mi-e celu biréului și gáinile morarului!“

Sandu.

MULTE ȘI DE TOATE.

Congo și cartea de bucătăria.

Intr'o tipografiá se tipărea deodată cu unú diárú și o carte de bucătăria. Printr'o întémpiere nenorocitá o bucatá de materialú culesú pentru cartea de bucătăria se amestecá cu meterialulú culesú pentru diárú, privitorú la misiunea dela Congo, așa, cá articolulú eși ast- felú: „Misiunea din vorbá susține, cá face progrese hotáritóre. În cursulú celorú trei ani din urmă a pusú Țépénú picio- rú în interiorulú părții celei negre de pãméntú și a trimisú diteriți missionari în imperiee cele mari ale Negrilorú a- própe de ecuatorú. Metoda lorú constá în aceea, cá botézá copii de Negri și-i creescú creștinesce... Călea cea mai ușóră și mai bună de a'i pregáti este, cá bate mai întéiu bine cu unú lemnú de bátuicitú caruea, apoi a'i pune într'o țigái smálțuitá și a'i práji încetú. Nu se fi apoi nicú o greutate a'i freca și a'recura printr'o sitá, fără sé fi trebuitú a'i fi tăiatú mai înainte în bucáți și a'i fi fertú óre 'ntregi.“

Concurența oismarilorú. În Dórfi a inventatú unú așa nu- mitú Iohan Schön cisme și ghețe confec- ționate astfelú, încátú le măresci orí le micșorezi după placú. Ele se recomandá mai alesú turisțilorú și celorú cari suferú de ochi de gáiná.

Trageri la sorti.

Losuri dela 1864 s'au sortatú la 1 Martie urmátórele serii; 144 213 505 584 854 918 1264 1336 1425 1496 1526 1762 1819 1873 1975 2065 2118 2244 2347 2485 2895 2952 2969 3011 3480 3720 3815.

Crucea roșii ung. s'au sortatú la 1 Martie urmátórele serii și numeri: 31/71 122/24 127/29 312/42 333/70 368/18 500/84 627/69 708/70 720/83 947/48 975/75 1076/40 1134/45 1367/4 1397/28 1444/14 1489/10 1489/87 1524/40 1592/22 1840/28 1895/45 1896/35 1966/89 1992/90 2051/86 2335/36 2403/27 2423/50 2508/45 2522/82 2656/1 2760/27 2786/3 2812/92 2813/31 2872/94 2957/1 2958/63 2976/48 3310/29 3333/33 3571/30 3600/26 3609/96 3641/41 3733/77 3746/32 3753/50 3809/63 3832/49 3836/34 4034/91 4182/80 4195/71 4218/5 4220/86 4422/34 4463/11 4468/21 4608/78 4509/64 4655/3 4710/14 4804/39 4969/76 5019/83 5033/16 5077/1 5002/7 5141/70 5142/61 5147/83 5246/19 5384/43 5416/18 5420/2 5581/97 5792/33 5825/51 5892/23 5928/29 5934/30 5994/30 6017/89 6026/77 6105/84 6242/43 6388/48 6436/79 6454/72 6545/86 6591/15 6612/82 6628/20 6755/14 6763/47 6966/85 6975/59 6995/97 7099/58 7105/65 7145/41 7250/97 7260/6 7371/53 7388/64 7401/12 7461/95 7465/96 7497/26 7585/85 7610/11 7689/6 7777/98 7890/47 7893/92 7901/25.

În amortisare sau sortatú seriee 2836 4733 6311 7162 7573 7770.

Bisilica s'au sortatú la 1 Martie: 87/7 197/45 319/47 325/65 326/15 394/13 444/92 518/90 523/34 643/69 819/56 859/34 1008/97 1046/91 1182/12 1219/88 1239/85 1424/78 1431/85 1485/72 1550/85 1598/28 1636/99 1800/80 1863/6 1927/20 2039/77 2183/25 2231/97 2482/28 2518/47 2549/6 2632/87 2660/63 2808/5 2980/38 3101/94 3132/30 3298/18 3309/83 3405/35 3480/17 3521/23 3551/97 3609/22 3890/37 4050/33 4203/35 4307/21 4309/51 4676/14 4678/92 4845/86 4959/25 5375/93 5446/62 5615/62 5628/85 5638/1 5691/67 5705/15 5733/4 5819/38 5861/83 5889/34 5971/86 6222/90 6274/79 6353/24 6369/52 6442/79 6459/1 6652/39 6827/68 6875/61 6940/55 7036/23 7192/6 7196/84 7217/11 7264/9 7304/6 7738/52 7745/88 7864/79 7921/27 7969/4 7980/58 2564/18.

În amortisare : 890, 1902, 1985, 3134, 3745, 4180.

Tergurile din Ardealú și Ungaria propriá.

Dela 1—15 Martie: 1. Deeșú, Zlatna. (Gataja, Oravița). 2. Mediașú, Muréșú-Oșorheiu, (Oradea-mare). 6. Balcaciu, Chezdi-Oșorheiu, Ciucu mare (Timișóra, Delta). 7. Agárbicú, Ghiurciunú, Apoldulú mare, Cloasterfú, Monoșterulú ung., Mo- rișdorf, Paraidú, Uzon, Vajdahaza, Vajda- Cámarașú. (Budapesta, Muncafi). 8. Sil- vașulú de susú, Șomcuta mare. (Cefa). 9. Sepsí-St.- Georgiu. 11. Nyék. 12. Feldi- óra. (Lipova). 13. Ibasfalú, Lápușulú românescú, Vințulú de susú, Trapoldú. (Tocai). 14. Frata ung., Baia-Mare.

Calendarul septemánel. Table with columns for dates (1889, 1890), days of the week, and names of saints or events.

Tergulú de rimátóri din Steinbruch. La 4 Mart.n. starea rimátóriurú a fostú de 108 052 capete, la 5 Mart. au intratú 2751 capete și au eșitú 707, rămánéndú la 5 Martie unú nu- mэрú de 110,096 capete. — Se notézá: marfá un- gurescá veche, grea dela 54 până la 55 cr. — marfá ungrescá tinerá grea dela 57 cr. până la 58 cr., de mijlocú dela 56 cr. până la 56 1/2 cr. — ușórá dela 54 cr. până la 55 cr. — marfá Țérnescá grea dela — până la — cr. — de mijlocú dela 54 până la 54 1/2 cr. — ușórá dela 53 cr. până la 54 cr. — Marfá de România, de Bákyon grea dela — cr. până la — cr. transi- to mijlociá grea dela — cr. până la — cr. însé transito ușórá dela — cr. până la — cr. transito dto țepósá grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociá dela — cr. până la — cr. Marfá sərbescá grea dela — cr. transi- to mijlociá grea dela 54—55 cr. transito ușórá dela 52—53 1/2 cr. — Porci îngráșaiți de unú enú dela — cr. până la — cr., îngráșaiți cu cucuruzú dela — cr. până la — cr., îngráșaiți cu ghindá dela — cr. până la — cr. Cántáriți la gará cu 4 1/2.

Bursa de măruri din Budapesta dela 6 Martie. 1889.

Table of market prices for various goods like grain, oil, and flour. Columns include 'Sémințe', 'Calitatea per Hect.', and 'Prețul per 100 chilgr.'.

Cursulú losurilorú private din 5 Martie.

Table of private exchange rates for various locations like Basilica, Creditú, Clary 40 fl. m. c., etc.

Cursulú pieței Brașovú

Table of market prices for Brașov, including items like Bancnote românescú, Argintú românescú, Napoleon-d'ori, etc.

Cursulú la bursa de Viena

Table of exchange rates for Vienna, including items like Renta de aurú 4%, Renta de hártiá 5%, etc.

Table of exchange rates for various currencies and goods, including 'ostú ungare', 'Bonuri rurale ungare', etc.

Bursa din Bucurescú din 7. Martie

Table of market prices for Bucharest, including items like Renta románá perpetuá 1875, Renta románá amortisabilá, etc.

In fine s'a aflatú unú mijlocú de casá pentru lecuirea infalibilá în contra suferințelorú de gáti și de deptú. Fabricantului Oscar Tietze după multe oste- nel-i-a succesú cu norocú a delátura gustulú celú iute și grețosú dela suculú de cépá, care din vechie inca s'a con- statatú de folositorú contra tusei, rágu- șelei și a flegmei, și astfelú a face posi- bilú întrebunțarea lui de cátrá toți cari suferú. Prin amestecarea sucului de cépá cu alte substanțe potrivite a deveni- tú în forma renunțelorú bombóne de de cépá, unú medicamentú de casá es- celentú de folositorú și plăcutú. Sé se observe strictú numele „Tietze“, care pe fiá-care pachetú se repeté de mai multe ori. Tóte celelalte suntú imitațiune fără valóre. Veritabile se aflá în pachetú á 20 cr. și 40 cr. numai la urmátórele firme: În Brașovú: la Franz Kellemen, farm. la Biserica albá; Depoulú princi- palú în Kremsier la farm. F. Krizan.

Numererele cu data de Duminecá ale „Gazetei Transil- vaniei“ se potú abona și sepa- ratú, fiindú întocmite astfelú, încátú pot fi privite ca neatérnátóre de numerele de peste sêptemána. Pentru ca acestú numărú de Du- minecá sé potú pètrunde până în colibá, s'a stabilitú ca prețú de abonamentú pe anú suma bagatelá de 2 florini. În modulú acesta se face cu puțință și clasei mai lipsite a poporațiunei, ca sé fiá în curentú cu cele ce se petrecú în patriá și în afará, și sé aibá o lectură variatá, plăcutá și folositoré. Abonamente separate la numerele de Duminecá cu începere dela 1 Ianu- arie 1889 se potú face ori și când, taxa abona- mentului fiindú a se plăti celú puținú pe trei luni înainte. Administrațiunea „Gaz Trans.“

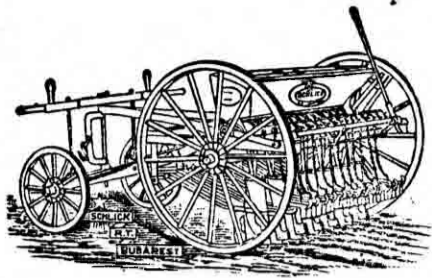
Editorú și Redactorú responsabilú: Dr. Aurel Mureșianu.

Turnătoria de feru și fabrica de mașini a lui SCHLICK.

SOCIETATE PE ACȚII ÎN BUDAPESTA

FABRICA ȘI DIRECȚIUNEA:
VI. Aeuss. Waitznerstr. 1696—1699.

BIROUL ÎN ORAȘU ȘI DEPOSITULU:
VI. Waitznering 57.

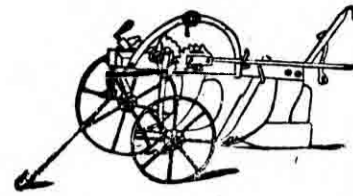

GARNITURI DE TREIERATU CU VAPORU ȘI CU VERTEJU (GÖPEL).

Pluguri patent. ale lui SCHLICK cu 2 și 3 fiare.

Mașini de sămănatu în brazdă „HALADAS“
ale lui Schlick.

Mașini de sămănatu care împrăștie grăunțele.

Pluguri-Royal patent. ale lui Schlick și Pluguri originale Vidats cu unu fieru, unelte agricole, grape, fărîmători de bulgări, tocători, tăietori de sfece, mașini pentru a scote mustu sfeceleuru, sfărîmători de porumbu (cucuruzu), mori pentru sfărîmatu, mori pentru curățitu, mori pentru măcinatu.

Părți aparținătoare de toate sistemele de pluguri pentru rezervă ținemu totdeauna în depositu.—Prețurile cele mai estine — Condițiunî de plată favorabile.

Prețuri-curente la cerere gratis și franco.

Observare. Ne onorăm a aduce la cunoștința p. t. D-loru mușterii, că deși amu mutatu partea cea mai mare a birouriloru năstre ce se aflau în Budapesta VI, Waitzner-Boulevard No. 57, în etablissementulu fabricei năstre aflătoru: Budapesta, VI., Aeussere Waitznerstrasse Nr. 1696—99, totuși susținemu în interesulu și pentru comoditatea onor. d-nî cliențu unu birou în orașu, în localitatea de până acum, unde vomu ținea unu depositu din toate produsele năstre de obiecte pentru țidiri și de mașini agricole.

Directia turnătoriei de feru și a fabricei de mașini a lui SCHLICK — societate pe acții.

Eftinū de minune!

Versandt-Geschäft
„zur ungar. Krone“.

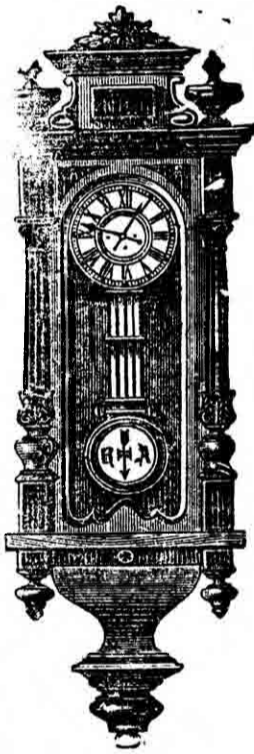
Das Erste Wiener
Versandt-Geschäft
„zur ungar. Krone“.

trimete în toate părțile cu NACHNAHME următoarele mărfuri calitatea cea mai bună cu unu prețu câtu se pôte de scăduțu.

Numai 7 fl. 85 cr.

costă unu orologiu cu PENDULĂ frumosu împodobitu.

cu 5 ani garanția.

Aceste orologe cu pendulă suntu aședate într'unu castenu de nuc sculpatu ce este de o lungime de 1 metru și de o lățime de 35 centimetri, montatu, e provăduțu cu o tablă de sticlă, finu poleitu și are unu

mechanismu aprupe inruinabilu.

Spirala duplă, secundariulu bine regulatu, așa că acest orologiu este neîntrecutu în mersulu său și totodată servește și ca mobilă frumosă.

Cutia în care se împachetază este socotitu la prețu în 70 cr.

Numai 2 fl. 50 cr.

costă unu frumosu orologiu de perete cu deșteptătoru cu clopotu în prevăstu de lemnū de nucū cu o tablă de cifre ce singurā luminază, merge bine și deșteptă regulatu.

Numai 3 fl. 90 cr.

costă unu orologiu deșteptătoru de bronzū, e de aurū francesū, cu unu tonū curatū, o podobă pentru ori și cine pentru casă și călătoriu cu unu mechanismu neruinabilu.

Numai 4 fl. 50 cr.

costă unu césornicu de buzunarū cylindru de argintū-nikel cu mașinariā regulatā și cu învelitóre guilochatā frumosū provăduțā deasupra cu sticlă netedă.

Numai 5 fl. 25 cr.

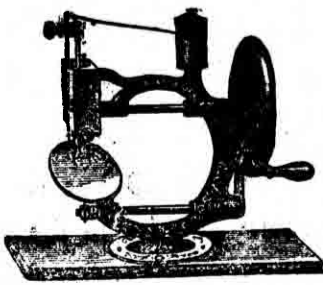
costă unu césornicu remontoir de argintū-nikel fără cheiā, este de trasū la scărițā, cu arătătorū de secunde regulatū, sticlă netedă și cu aparatū mechanicū de arătătorū. Mai departe același remontoir de argintū veritabilū de 13 loți fl. 8.50.

Mașini de cusut pentru familia

de construcțiunea cea mai nouă costă în locū de 15 fl. acum numai

5 fl. 50 cr.

Eu garantezū pentru prestațiunea și cusătura frumosă și regulatā a acestei mașini de cusutū pentru mână. Ea funcționează iute frumos, cōse ori-ce stofă grobă ori fină și face împunsăturī mai dese ori mai rari, după voiață, este construitā din materialū solidū și bunū și se vinde dimpreună cu toate rechisitele necesare.

bunū și se vinde dimpreună cu toate rechisitele necesare.

Tote cu câte 97 cr.

97 cr. 1 Pălăria de bărbați din filz mōle în toate colorile.	97 cr. 1 cămașă bărbătească din Chiffon finu, Creton seu Oxford.	97 cr. 1 pantalonu de bărbați de pănurā de casā durabilā.	97 cr. 12 bucăți bafiste de buzunar cu bord.
97 cr. 1 cămașă de damā cu broderie, de Chiffon.	3 pārechī de ciorapi de damē, calitate bunā.	1 pantalon de dame cu broderie, Chiffon finu.	1 pieptārașu desū cu floce cāpușitū.
97 cr. 1 pānzăturā bunā de masā, albā, Damast ori coloratā.	1 corsetū de nopte cu broderie, de Chiffon finu.	1 pieptarū de lānā pentru domnī seu dame.	6 ștergare mustra-Carro
97 cr. 1 cārpā, completā, mare, gata.	6 șervete albe ori colorate Mustra-Damastū.	6 cārpē de vase cenușii în dungā.	1 cārpā de mētase lungā de 1 cottū diferite colorī.
97 cr. 1 pipā de spumā de mare cu coperișiu.	1 covorū de patū Stofa-lute frumosū desenatū.	1 cārpā de învelit pentru dame, 1/4 mare, caldurosā.	1 aparatū de focū mechanicū, sē aprinde singurū.
97 cr. 1 Evantai de damā ornatū cu desenuri și modern.	1 Cigaretā de spumā de mare.	1 Ciubucū cu țevā de vișin.	1 medallionū fasonū nou cu pietri
12 linguri de cafea argintū curat London-Britt.	1 lanțu de cēs de aurū preparatū cu joujou.	1 inel cu Brillant imitat cu pietri.	6 linguri de prānțu de argint London-Britt.
1 Braceletā bătutā cu pietri.	2 fesnice de argintū curat London-Britt.	1 castronū de supā argintū curat London-Britt.	1 pantalonū de lānā (sistemū Jäger) de bārbațī.
6 pārechī de batiste unicolore seu colorate.	3 cuțite de tablā argintū London-Britt.	6 furculițe franceze argintū London-Britt.	1 dosā de zaharū argintū London-Britt.

Mai suntū apoi 2000 de bucăți mari, elegante și moderne de

Pānzături de masā și pat

din ripsū, în cele mai vii colorī, cu borduri și desenuri de flori, în adevēru frumose cu câte

1 fl. 65 cr.

Pānzăturile suntū jurū împrejurū cu borduri împodobite și la cele 4 colțuri cu Quaste de Plūsch.

bucată 30 coți pănurā de munte fl. 5.50	bucată 30 coți Chiffon fl. 5.50	1/2 duzinā cārpē albe de inū 90 cr.
bucată 30 coți atlas bunū Gradl fl. 6.50	bucată bunā coloratā de materie pentru patū fl. 6.50	6 bucăți cārpē de inū 3 coți lungime 2 coți lārgime fl. 8.50
1 bucată 30 coți Barchent-albū fl. 6.50	1 duzinā de cārpē de buzunar cu margine coloratā fl. 2.25	1 garniturā Bourret din stofā finā Bouret fl. 10.
1 garnit. color. decalfe, 1 pānzăturā, 6 șervete fl. 2.25.	1 duzinā de ștergare de inū fl. 2.50	1 restū de covorū 6 metri 2 fl.

Numai 5 fl. costă unu

Gherocū de dimiā

elegantū, gata, caldurosū, din cea mai finā dimiā Stirianā, pentru ori-ce mārime, pentru ori-ce mēsurā în toate colorile, pentru tomnā și iarnā.

Numai 1 fl. 80 cr.

Jachete de iarnā

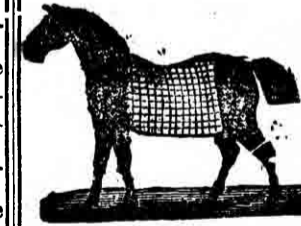
pentru bărbați și dame, în cele mai frumose colorī moderne, se potrivește la ori-ce hainā, se pōrtā cu plăcere tomnā și iarnā.

Numai 1 fl. 75 cr.

o păturā de cai, cari se vëndū așa ieftinū din cauza desfințării fabricii. — Cine voește sē-și cruțe caii sē cumpere renumitele

Pături de cai,

decāt cari niciodatā nu se vor putē cumpāra mai bune, mai mari și mai grose.

Numai 6 fl. 50 cr.

costă unu

COSTUM BĂRBĂTESCŪ

elegantū, modernū, de tomnā și iarnā, lucrātū din stofā de Brunn în ori-ce mārime și colōre, asadērā la olaltā:

1 pantalonū, 1 giletcă, 1 gherocū.

1 Qualitate	2 Qualitate
Un costum întreg	8 fl. 50.
6 fl. 50 cr.	3 Qualitate
	10 fl. 50.

Ca mēsurā la comandare e de ajunsū lungimea pantalonului, grosimea pieptului și lungimea māneilorū, precum și felulū colōrei. Mustre nu se potū trimite, deoarece costumele suntū toate gata.

Aceleași costume pentru copii dela 6 pānā la 18 ani ori-ce calitate suntū cu 2 fl. mai ieftine.

Transporturile cu „NACHNAHME“.

Fia-care comandā, fiā câtū de micā, sē se facā cu precisiune și îngrijire. Ce nu'i place cuiva sē ia înapoi, sē pōte schimba, seu se reîntorcū paralele. Comandele suntū a se adresala.

Versandt-Geschäft „zur ungar. Krone“, Wien, 5. Bezirk, Rüdigergasse Nr. 112.